

MAZİDE KALAN RESTORE+

Okulun arşiv odasına çıkan merdivenler, yıllar önce paslanmaya başlamıştı. Basamakların gıcırdaması bir zamanlar burada koşarak inip çıkan öğrencilerin sesini anımsatıyor, ahşabın her adımda verdiği ince çatırdılarla yankılanıyordu. O gün, kimse oraya çıkmamış gibiydi. Kapı aralıktı ama içerisi loştu. Tavandaki ampul, ipini çekmeden önce bir kararsızlık yaşıyor, yılların tozuna karışmış ışığıyla ancak rafların köşesini aydınlatabiliyordu.

Genç kız yavaşça içeri adım attı. Üzerindeki lacivert montun yakasını hafifçe düzelterip, etrafa göz gezdirdi. Kitaplar, defterler, eskimiş ajandalar, yıpranmış diploma dosyaları... Her şey, zamanı durdurmakla meşguldü sanki. Renkleri solmuş bir okul panosu, kenarı buruşmuş bir sınıf listesi, üzerine tarih düşülmüş eski bir sözlü not kâğıdı... Her biri sanki hâlâ birilerine aitmiş gibi bekliyordu yerinde.

Eğilip rafın alt katına baktığında, eski bir defter gözüne çarptı. Ne etiketinde bir isim vardı, ne de kenarında bir sınıf numarası. Sadece siyah, köşeleri yıpranmış, biraz da nem çekmiş bir kapak... Başta anlam veremedi, sadece parmaklarıyla tozunu sildi, kapağı hafifçe araladı. İçeride düzgün ama sanki biraz aceleyle yazılmış paragraflar yer alıyordu. Ne bir selamla başlıyordu ne de tanıtımla. Doğrudan içine alan bir tonla yazılmıştı her satır. Bir zamanlar birinin, belki sınıftan birinin, belki hiç tanımadığı bir öğrencinin sessizce tuttuğu bir iç döküm...

Biraz ilerledikçe, sayfalardaki kelimelerin arasında bir ses duyar gibi oldu. Cümleler, sıradan okul anılarından çok daha derin bir yere dokunuyordu. Okul sırasının kenarına konmuş bir kol, ders arasında pencereden dışarı bakarken yakalanmış bir an, öğretmenin bir anlığına göz göze gelişi... Bunlar sadece yazılmamıştı; yaşamıştı o satırların sahibi.

Kız, oturduğu sandalyede biraz daha geriye yaslandı. Şu an bulunduğu bu eski arşiv odasının içinde bir defter tutuyordu ama aslında çok daha geniş bir şeyin eşiğindeydi. O an henüz farkında değildi belki ama elindeki sadece bir defter değil, yıllar boyunca sessiz kalan bir sesin — yalnızca bir öğretmenin, bir öğrencinin değil, bir dönemin, bir hissin, bir göz temasının— yankısıydı. Ve işte bu yankı, sayfaların arasında bir defa daha konuşacaktı.

O, okumaya devam ettikçe fark edecekti ki...

Bu defteri yazan kişi, bir sınıfa değil; kendine anlatıyordu.

Ve belki de fark etmeden, tam da bu yüzden... ona da anlatmış oluyordu.

Okula ilk adım attığım sabah, her şey olması gerekenden biraz daha sessizdi. Sanki koridorlar bile yeni bir öğrencinin varlığını sindirmeye çalışıyor, merdivenler ayak sesimi alışılmadık bir dikkatle dinliyordu. Kapıdan içeri girdiğimde içeridekiler başlarını çevirmedi bile, ama yine de biliyordum — birileri dikkatle baktı, sonra sanki hiç bakmamış gibi başını geri çevirdi.

Sınıf, yüksek tavanlıydı. Camlardan biri tam kapanmazdı, aralık kaldığında rüzgâr perdenin ucunu usulca kıpırdatırdı. Sıralar hep ikiliydi ama herkesin yeri, suskunlukla belirlenmişti. Ben hemen kapının yanındaki sırayı seçtim; duvara yakın olanı. Arkamda kimse olmayınca kendimi daha az görünür sanırdım. Duvarın soğukluğuyla başımı yasladığımda bazen gözlerim kapanır gibi olurdu — ne uyuyacak kadar rahat, ne de tamamen uyanık kalacak kadar kaygılı bir hâlde.

O zamanlar henüz adım bilinmezdi, kimse seslenmezdi. Ama içimden geçen çok şey vardı. Kalem kutumda hep aynı kalem, defterimde düzgün ama biraz fazla bastırılarak yazılmış satırlar... O yazıların içinde biri beni okuyacak diye korkardım sanki. Belki de bu yüzden kimseye göstermedim, sadece kendime yazdım.

Öğretmen sınıfa ilk girdiğinde herkes ayağa kalktı. O anı çok net hatırlıyorum; ceketini usulca çıkarırken gözlüklerinin ardındaki bakışla önce hepimizi süzmüştü. Herkes sessizdi ama içten içe bir hareketlenme vardı — kimin nereye oturduğu, kimin gözünün içine bakılacağı, ilk kim konuşacak, kim hatırlanacak... Herkes bunun peşindeydi. Ben sadece oturduğum sıranın sertliğine alışmaya çalışıyordum.

Ders anlatılırken not almak için defterimi açtım ama aslında yazmak değil, sadece yazıyor gibi görünmek istiyordum. Çünkü kafamda o sırada ne anlatılanlar vardı ne de gelecek sınav. O zamanlar anlamlandıramadığım bir hüznün vardı içimde. Belki de bazı insanların ilk günü, sadece okulda değil; hayatın başka bir kıyısında başlardı. Benimki biraz öyleydi.

Kimseye fark ettirmeden sessizliğin içinde yerimi almıştım. Ne ön plana çıkıyor ne de geri çekiliyordum. Ama bir öğretmen... bir öğretmen bana bakarken gözlerini biraz fazla sabit tuttu. Hiçbir şey demedi. Ama ben o bakışta bir şeylerin fark edildiğini hissettim. O gün hiçbir şey değişmedi belki ama o fark ediliş, kendi içimde ilk defa duyulduğum an oldu.

Ve sonra okul, bir binadan çok, bir iç dünya hâlini aldı. Kapılar sessizce açılıp kapanıyor, teneffüslerdeki uğultu ders bitince kesiliyor, ama içimdeki o tek sesli düşünce hiç susmuyordu.

İlk haftalarda kimin kim olduğu belli değildi. İsimler kulağa gelip geçiyor, bazen bir kağıtta, bazen bir yoklamada anlık varlık kazanıyordu. Ama ben hep aynı sıradaydım. Koridorun sağında, sınıfın kapısına en yakın köşede, duvara yaslanarak oturuyordum. Bu yerin bir anlamı olduğunu sonradan anladım — bu, kalabalık içinde görünmez kalmayı seçenlerin yeriymiş.

Sınıf sessizken bazen başımı çevirip pencereden dışarı bakardım. Uzakta deniz görünmezdi ama rüzgârın yönünden varlığını anlardım. Perdeler arada bir kıpırdanırdı, sonra eski yerlerine dönerdi. Ve ben, her teneffüs olduğunda kalemimi bırakıp arkamda uzanan boşluğa gözlerimi sabitlerdim. Kimseye bakmıyordum aslında, ama bir bakışın değişmesini de bekliyordum, itiraf edemesem de.

Öğretmenler, zamanla karakter kazandı gözümde. Bazıları sınıfa girerken adımlarının sesiyle tanınırdı. Bazıları ise tek bir söz etmeden, sadece tahtaya tebeşiri koyuşuyla bile otoritesini kurardı. En çok da gözleriyle anlatanları severdim. Bir hocamız vardı, konuşurken hep bir noktaya sabit bakardı. Ne tahtaya, ne öğrencilere. Sanki hep geçmişte bir yerde kalmış birini görüyormuş gibi... Onun anlattığı her şeyi dinlerdim. Anlamasam bile. Çünkü o sesi bir defa duymak yetiyordu, insanı bir daha o sınıftan dışarı bırakmıyordu.

Bazı öğretmenler sınıfta dolaşır, yanımıza kadar gelir, göz ucuyla defterimize bakardı. İşte o anlarda kalbim daha hızlı atardı. Yazım güzel değildi. Ama düzgün olmaya çabalıyordum. Bazen çok bastırırdım kalemi. Bir kelimeyi silip tekrar yazarken kâğıdın yırtıldığını hatırlıyorum. Ses çıkmasın diye nefesimi tutarak silerdim. Öğretmen fark etmesin isterdim. Ama içimden hep şunu geçirirdim: “Keşke bilse... Bu yazdığım, sadece mürekkeple değil.”

Arkadaşlarım vardı, evet. Ama onların arasında hep biraz dışarıda kaldım. Ne çok konuşurdum, ne de tamamen susardım. Gülüşmelerin ortasında bazen ben de gülerdim ama neden güldüğümü tam

bilmeden. Onlar beni "akıllı çocuk" diye çağırırlardı bazen. Kimi zaman "Einstein", kimi zaman sadece "Berkay." Adımın o seslenişlerde farklı tonları vardı. Bazısı hayranlıkla, bazısı alayla. Ama ben her birini sessizce kabul ettim.

Teneffüslerde genellikle sınıfta kalırdım. Öğretmen masasının gerisine geçmezdim ama o köşeye yaslanırdım. Kaloriferin yanı sıcaktı. Orada durup dışarıyı izlemek, bazen tüm okuldan daha anlamlı gelirdi. Dışarda arkadaşlar koşar, şakalaşır, bazen bağırırlardı. Ama ben hep içeride bir şeyin tamamlanmasını bekliyordum sanki. O zaman ne olduğunu bilmiyordum ama şimdi geriye dönüp bakınca, sanki orada, o sıralarda bir yazı birikiyordu. Ve bir gün biri o yazıyı okuyacak diye hissetmişim.

Yazmaya böyle başladım işte. Kimsenin görmediği sayfalara. Ne günlük, ne ödev. Sadece bir tür sessiz konuşmaydı bu. Kelimeleri dışarıya değil, içeriye doğru yazmak... Okunması değil, duyulması gereken bir şey.

Okulda geçen ilk haftalar birer yankı gibiydi; içten gelen bir şeyin dışarı çıkmasına izin vermeyen duvarlar gibi. Ne söylediğimi hatırlamıyorum çoğu zaman, ama ne düşündüğümü hâlâ duyar gibiyim. Sınıfta öğretmen anlatırken bazen söz alırdım — ezberlediğim için değil, konuyu daha önceden çalıştığım için de değil. Sadece içimde oluşan o küçük doğruyu, yanlış anlaşılmadan önce dışarı bırakmak isterdim. Ama bazen bu bile lükstü. Çünkü konuştuğumda herkesin yüzü dönüyordu bana. Oysa ben sadece geçip gitmesini isterdim o anın.

Bazı günler öğretmen sorular sorar, cevap için sınıfa dönerdi. Kalbim hızlanırdı hemen. Elimi kaldırmadan önce düşünürdüm: Bu cevap doğru mu? Herkes bana mı bakıyor? Cevaplasam, fazla öne çıkmış olur muyum? Susarsam, içimekine ihanet etmiş olur muyum? Bu ikilemler arasında geçen yıllar, en sessiz kararsızlıklarına ev sahipliği yaptı.

Sınıfta bazı çocuklar hep arkalarda otururdu. Dördüncü sıranın köşesi onların gibiydi. Espirileri, sesleri, tepkileri hızlıydı. Ben bazen onların yanına giderdim, ya teneffüste ya da ders bitiminde. Aralarındaki o gevşek sıcaklığa uzaktan gülerdim. Bazen biri bana döner, "Senin surat hep ciddi, bir kere de gül be adam," derdi. Gülümserdim. Ama o da yarım olurdu. İçten ama kısa.

Beni asıl etkileyen, öğretmenlerimin gözleriydi. Bazısı bana bakarken sanki içimi görür gibi olurdu. Hele biri vardı — sınıfta beni hep sessizliğimle tanırdı. Derste arkadaşlar sataştığında, ben cevap vermediğimde, o sadece durup yüzüme bakar, sonra sınıfa dönerdi. Ama bir gün dersten sonra, herkes çıkarken yanıma geldi. Masama eğildi. "Senin kadar sabırlı birini az gördüm," dedi. O cümle, notlarımın yanında sakladığım bir madalya gibi yer etti içimde.

Defter tutmazdım düzenli. Ama bazı sayfaları hep saklardım. O gün yazdığım bir cümleyi, başka bir gün yeniden okumak için. Ve her okuduğumda başka bir anı uyanırdı. Sanki aynı cümle, her seferinde farklı biri tarafından yazılmış gibi. Bazen çok yorgun hissederdim. Ama yazarken dinlenmiş gibi olurdum.

Okul çıkışlarında, sınıf boşalınca, bazen ben kalırdım. Masalar dağılmış, sıralar düzensiz, tahta silinmemiş olurdu. Pencereye gider, camdan dışarı bakardım. Bahçedeki çocukları izlerdim. Sonra gözlerimi kısar, uzaklara odaklanırdım. Bazen gerçekten birini arar gibi... Bazen sadece içimdeki yankıyı dinlemek için.

Ama o zamanlar bilmiyordum... Bir gün biri çıkacak ve bu yazdıklarımı bulacak. Sayfaları çevirirken, harflerin arasındaki sessizliği duyacak. Ve belki de, beni gerçekten tanıyacak ilk kişi o olacak.

Sayfaların rengi sarıya çalmıştı. Kenarları kıvrılmış, bazı köşeleri eskimiş, mürekkep ise yer yer dağılmıştı. İlk başta bir ödev sanmıştım. Belki de unutulmuş bir okul defteri... Ama her kelimeyi okudukça, bunun bir öğrencinin sıradan notlarından çok daha fazlası olduğunu anladım. Sayfaların dili, cümlelerin boynu bükük hali, beni yavaşça içine çekmişti. İlk satırlarda yazanların yaşanmış olduğuna dair bir inanç doğdu içimde — tanımasam da onun bir zamanlar gerçekten burada oturduğunu, bu koridorlarda yürüdüğünü, bu okulun her sabah açılan demir kapısından geçerken aynı gökyüzüne baktığını düşündüm.

Ona dair hiçbir şey bilmiyordum. Ne adı vardı sayfalarda, ne de doğrudan kendini tanıttığı bir satır. Sadece anılar... ama öyle sıradan bir hatırlayış değil. Sanki her an, yaşandığı haliyle, içten içe yeniden yaşanarak yazılmıştı. Cümleler acele etmiyordu. Kelimeler, zamanın yavaş aktığı bir evrende geziniyor gibiydi.

Bir paragraf dikkatimi çekti. “Beni asıl etkileyen, öğretmenlerimin gözleriydi...” diye başlayan o satır. Bu okulda ben de öğretmenlerle çok şey yaşadım. Kimi zaman anlaşılamadım, kimi zaman kendimi göstermek istedim. Ama onun anlattığı şey başkaydı — fark edilmek istemeden fark edilmenin sessiz bir sevinçli gibiydi. Utangaçlık değil, bir tür kabullenilmiş sessizlikti bu.

Defteri kapatıp cam kenarına yürüdüm. Aşağıda öğrenciler vardı. Koşan, bağırان, kahkahalarla dolup taşan kalabalık... Ama ben sadece birini arıyor gibiydim. Belki hâlâ buradaydı. Belki bir gün ben de onu bir yerde, sessiz bir sırada, kitabını açarken, uzaklara dalarken görebilirdim. Ya da çoktan gitmişti. Ardında sadece bu defteri bırakmıştı. Ve şimdi o kelimeler, başka bir zamanın içinden bana yürüyordu.

Defteri yeniden açtım. Parmaklarım sayfalarda gezindi. Sayfaların dokusunda bir tür sıcaklık vardı; sanki mürekkep hâlâ kurumamıştı. Henüz yaşanmayı bitirmemiş bir hayat gibi.

O sırada bir şey fark ettim. En arka kapağın iç tarafında, yıpranmış bir yaprak kıvrılmıştı. Usulca açtım. Henüz okumadığım, diğerlerinden farklı yazılmış birkaç satır daha vardı. El yazısı daha farklıydı. Sanki daha yakın bir zamana aitti... Belki de günümüze.

Ama henüz okumadım. Sayfaların ilklerinden başlamıştım. Beni tanımayan birinin iç dünyasına yürüyordum. Ve bu yolculuğun dönüşü olmayacağını hissediyordum.

Okulun ilk sabahları hep sessizdi. Kalabalık henüz tam uyanmamış olurdu; koridorlar yarı uykulu, sınıflar ürkek... Ve ben, bu sessizliğin içinden yürürken, sanki kimsenin henüz beni fark etmediği bir rüyada ilerliyor gibi hissedirdim. Adımı bilen yoktu. Gözlerim yerle buluşmaktan utanmazdı ama yüzlere takıldığında kaçacak bir yön arardı. Kimseye henüz bir şey borçlu değilmişim gibi. Sıfırdan başlamış bir kelime gibi...

Sıram hep aynı yerdeydi. Kapıdan girince sol ilk sıranın duvara bakan ucu. Nedense orası beni korur gibi gelirdi. Sınıfın içi değil, sınıfın kenarı... Ne öğretmenin ilk bakış açısında, ne öğrencilerin tam ortasında. Bir köşe, bir sığınak... Yıllar geçse de hep oraya oturdum. Ve o köşeden dünyayı izlemeye başladım. Parmaklarım kalem kutusunun ucunu çizer, defter kenarlarını parçalardı. Oysa bazen sadece daldım. Kalem tutulmaz, zaman tutulmazdı. Sadece akar giderdi.

Öğretmenler beni hemen tanımazdı. Ama zamanla —ve belki biraz da merakla— fark ederlerdi. Ders sırasında bir soru sorduğunda herkesin başı önüne eğildiği anlarda, ben yavaşça elimi kaldırırdım. Ne özgüvenden, ne kibirden... Sadece bildiğim bir şeyi saklamanın suç gibi olduğu bir histen. O yüzden hep dikkat çektim, istemeden. “Einstein” dediler bazen arkamdan, gülüşerek. O an başımı eğip gülümserdim. Ses çıkarmamak, ses olmak gibiydi.

Ama bu okul, sadece derslerden ibaret değildi. Koridorlar benim için ayrı bir dünya oldu. Nöbetçi olduğum günlerde, kitabımı alıp kaloriferin yanında otururdum. Kimsenin geçmediği bir saatte, boşluktan gelen ayak seslerini dinleyerek... Ya da teneffüslerde, okulu çevreleyen duvarın dışını merak ederek yürüyüşe çıkardım. Volta değil, düşünce gezintisi. Dışarısı içeriden daha uzak gelirdi bana.

Bazı öğretmenler vardı ki, onların varlığı sadece ders anlatmakla kalmaz, bir insana dokunmakla da ilgiliydi. Bunu o yaşta hemen anlamazdım ama hissederdim. Bazı sözler vardı, öylece kalmazdı sınıfta. Evime dönerken, ayakkabımın içine düşmüş bir taş gibi benimle yürürdü. O taş kimi zaman ağrıttı ama düşürmeye kıyamazdım. Çünkü o ağrı, beni ben yapan yerd.

Ve bir gün... sınıfta herkes dağılmış, bir sınav sonucu açıklanıyordu. Ben bir şeyleri karıştırmış, kendimi başarısız sanmıştım. Gözlerim buğulanmıştı, kalbim sanki boynumdan dışarı çıkacak gibi atıyordu. Arkadaşlarım alay edercesine gülüyordu. Ama o an içeri giren öğretmenin sesi her şeyi susturdu. “Senin notun sıfır değil ki.” dedi. Ve ben, o cümlelerin sıcaklığıyla titrememi yavaşça unuttum.

İşte o günler... O yavaş günler... Benim karakterimi ördü. Kim olduğumu belki ben de tam bilmiyordum, ama kim olmadığımı sessizce öğreniyordum.

Bazı öğretmenler ders anlatmazdı, yaşatırdı. Ses tonları, sınıfa giriş biçimleri, tahta önünde dururken gözlerindeki sabır... Bütün bunlar bir ders kitabına yazılamayacak şeylerdi. O yüzden onların anlattıklarını değil, olduklarını öğrenirdik. İçten içe. Bir hocamız vardı, kelimeleri sakın seçerdi. Dersi anlatırken elleriyle tahtaya değil, zamanın yüzüne dokunur gibi olurdu. Her dersten önce, o derste yok gibi olurduk. Sonra bir cümle kurardı ve herkes, o anda bir yere varmış gibi susardı. Ben o anları, dersten çok daha fazla sevdim.

Bazı dersler teknikti, hesap gerektirirdi. Kalemler çizgi çizerdi ama bazen eller titrerdi. Anlamadığım yerlerde sadece susmazdım, düşünürdüm. Ve bu suskunluk bir süre sonra fark edilirdi. Öğretmenler sorardı: “Anlamadığın yer var mı?” Ben cevap veremezdim. Çünkü anlamadığım sadece ders değil, bazen kendimdi. Kalem deftere değdiğinde çıkan ses, içimdeki bir yere çarpardı sanki. Bir şey anlatılmadan önce hissedilmeliydi, ben hep öyle düşündüm.

Bazı arkadaşlarım şakalaşır, bazıları sessizce yok olurdu sınıfın içinde. Herkesin bir yeri vardı, benimkisi çoğu zaman köşe... ama sabit. Yüzüm sınıfa dönüktü ama içim başka yere bakardı. Bazen gözüm tahtada, aklım ise uzaklardaki bir sahilde olurdu. Denizi görmemiş bir öğrenciydim ama gemi makinaları hakkında bir şeyler öğrendikçe, içimde sanki bir makine çalışmaya başlardı. Bir şey işlemeye başlamıştı, adını koyamadığım bir şey. Belki de sessizliğin içinden çıkmaya çalışan bir karakterdi bu.

Günün en çok sevdiğim anı teneffüslerdi. Ama kalabalıkta değil, kenarda durmayı tercih ederdim. Bahçenin köşesindeki taş duvara yaslanır, uzaktan arkadaşlarımı izlerdim. Şakalaşmaları, kahkahaları... Sanki ben onların arasında değil de, dışarıdan gelen biri gibi hissederdim. Ama bu bir

dışlanmışlık değildi. Daha çok bir tercih, bir yer seçimi. Onların dünyası gürültüydü, benimki sessizce akan bir su gibi. Ve bu sessizlik, zamanla kıymet kazandı.

Bazı öğle aralarında okul kantininde tek başıma oturdum. Elimde tost, gözüm kitapta... Ama gözlerim gerçekten kitapta mıydı, emin değilim. Belki de o anlarda yalnızca düşünüyordum. İnsan düşünürken başka bir şey yapıyormuş gibi davranır ya... Benimki de öyleydi. Kitaba bakarken aslında kendime bakıyordum.

Ve bir gün... sınıfta yine herkes gitmişti. Kalem sesleri, ayak sesleri, kahkahalar bitmişti. Sadece ben ve bir hocam kalmıştık. Oturduk. Konuşmadan. Saatler geçti. O bana pasta uzattı. "Al ye biraz," dedi. Sadece başımı salladım. O bilgisayarına bakarken, ben pencereye... Arada bir soru sorardı, ben düşünmeden cevap verirdim. O anlarda zaman durmazdı ama ağırlaşırdı. Sanki her saniye bir anlam arardı. O gün saat beşe kadar kaldım. Belki o günü değil ama o hissi hiç unutmadım.

Bazı sözler vardı ki sınıfta kalmazdı. İçime işleyen cümleler... Bir gün, bir edebiyat hocam bana dedi ki: "Senin kadar sabırlı bir öğrencim olmadı." O cümle, sadece bir iltifat değildi. Sanki varlığımın fark edildiğini ilk kez duyuyordum. Herkesin konuştuğu bir dünyada, susarak anlaşıldığımı hissettim. Ve o cümle, defterin bu satırlarına kadar geldi.

Zaman geçerken hiçbir şeyin değişmediğini sanır insan. Ta ki bazı isimler anılmamaya başlayana kadar...

Bir sabah sınıfa girdiğimde o edebiyat hocasının sesi duyulmadı. Tahtaya yazılan ilk kelimenin biçimi bile değişmişti. Harfler hâlâ aynıydı ama ruhu başkaydı.

Yeni gelen hocamız ciddi biriydi. Elindeki kitapla sınıfa girer, doğrudan derse başlardı. O eski gülümseme yoktu ama bir düzen vardı. Ve ben, bu düzene de alıştım. Çünkü içimde zaten hep bir düzen kurmaya çalışıyordum.

Bazı cümleler değişse de, bazı şeyler aynı kalıyordu. Mesela tahtaya yazılan "yaşam" kelimesi. Önceki hocamız bu kelimeyi yazarken arkasını dönmeden konuşurdu; yeni hocamız ise önce yazardı, sonra dönerdi.

Ve ben, bu iki fark arasında kaldım.

O eski sesi özledim mi bilmiyorum. Ama bazı eksikliklerin adı yoktu. Onlar, sadece hissedilirdi.

Defterimde bu değişimi anlatan cümleler yoktu. Çünkü bazen sessizlik, en derin anlatımdı.

Yıllar ilerledikçe sınıfın içi de değişti. Bazı arkadaşlar artık görünmüyordu. Ön sıralardaki yüzler arka sıralara kaymış, bazı sandalyeler ise tamamen boş kalmıştı. Ama ben yine aynı yerdeydim. Sol köşe. Duvara yaslı, pencereden dışarıya bakan.

Ve dışarıda ne olduğunu hâlâ bilmiyordum.

O yılın dersleri daha da teknikti. Sayfalarca çizim, formül ve kavram... Ama yine de o derslerin bazı anları vardı ki, anlatılanlardan çok daha fazlasını içerirdi.

Bir hocamız vardı; yüzü sert, sesi tok ama içi incedi. Bazen tahtaya bir formül yazar, sonra döner ve sadece bakardı.

Gözleri sanki derdi ki: "Bu tahtada yazan şeyin dışında bir şey daha var. Sen onu anla."

Ben anlamaya çalıştım.

Anlamaya çalıştığım o şey, belki bir motor parçası değildi. Belki kendimdi.

Derslerde her şey netti. Basınç, hacim, sıcaklık... Formüller vardı, sonuçlar belliydi. Ama içimde hesap edemediğim başka bir denklem çalışıyordu. Her şey dışarıdan net görünürken, içeride

karmaşıktı.

Ve bu karmaşa, zamanla alıştığım bir sessizliğe dönüştü.

Bir dönem bitti. Yeni bir dönem başladı. Aynı sınıf, ama başka hoca...

Daha ağır konular, daha teknik anlatımlar... Ama bir şey vardı ki değişmedi: Ben hep sınıfın köşesindeydim. Ve bazı dersler sadece öğrenilmezdi, yaşanırdı.

Yeni hocamız, ağır ama güzel anlatırdı.

Tahtaya yazdığı her şey, kalemle değil sanki parmakla kazınmış gibiydi.

Ben bazı dersleri not almak için değil, anlamak için dinlerdim.

Bazı cümleleri defterime değil, içime yazardım.

Ve o yılın sonunda artık bazı şeyler netleşmeye başladı.

Büyümek, sesini yükseltmek değil; sessizliği anlamakmış.

Ve ben bunu, sınıfta kimsenin olmadığı bir cuma akşamı öğrendim.

Bahar aylarının kokusu sınıf penceresinden içeri usulca sızarken, ders kitaplarının sayfaları hâlâ sertti.

Sanki zamanın yumuşaklığıyla inatlaşıyorlardı.

Bir yanda defterime düşen çizimler, bir yanda içime düşen gölgeler...

Dersler hızlanmıştı, hocalar daha kararlıydı. Herkesin geleceği sanki daha netti. Ama benim içimde bir şey hâlâ belirsizdi.

Sınıf arkadaşlarım artık daha sessizdi. Belki alışkanlık olmuştu bu sessizlik. Belki de herkesin içinde başka bir uğultu vardı, duyulmayan.

O dönemde bir staj konuşulmaya başlandı. Sanki okuldaki her şey artık yavaş yavaş dış dünyaya hazırlanıyordu.

Ben yine aynıyım. Sabah aynı yerde oturuyor, aynı deftere aynı şekilde yazıyor, aynı camdan aynı göğe bakıyordum.

Ama bu sıradanlıkta bile, çok şey değişmişti.

Bazı arkadaşlar okuldan ayrılmıştı. Sırada oturanların sayısı azalmıştı.

Kimisi gitmişti çünkü hayal kuramamıştı.

Kimisi gitmişti çünkü hayalini gerçekleştirememişti.

Ve ben gitmemiştim.

Çünkü neyi beklediğimi bilmiyordum.

Sınıfın kapısı her açıldığında bir şey olur sanırdım.

Yeni bir haber, yeni bir öğretmen, yeni bir sayfa...

Ama çoğu zaman sadece rüzgâr girerdi içeri.

Ve ben artık rüzgârın da bir öğretmen olduğunu anlamıştım.

Bazı derslerde hocamız ciddi bir şekilde konuyu anlatırken, tahtaya yazılan her formül bir merdiven gibi görünürdü gözüme.

Ama nereye çıkacağı belli olmayan bir merdiven...

Ben hep en alt basamakta oturur gibi hissedirdim kendimi.

Yukarı çıkmaya çalıştıkça, ayakkabılarım kayar, ellerim çizik içinde kalırdı.

Ama yine de bırakmazdım.

Çünkü anlamak, bazen ilerlemek değil — aynı yerde kalıp neden ilerlenemediğini görebilmektir.

Ve bir gün...

Bir gün dersten sonra sınıfta tek başıma kaldım.

Pencereden dışarı baktım. Güneş eğilmişti, gölgeler uzamıştı.

Masamda bir kalem, defterim açık...

Bir cümle yazdım: "Bazı şeyler anlaşılmaz, sadece taşınır."

Birkaç gün sonra, o yılın sonuna doğru, defterimin arka sayfalarına notlar düşmeye başladım.

Dersle ilgili olmayan, günlükle ilgisiz...

Sadece kendimle konuşmalar...

Belki biri bir gün okur diye değil.

Belki ben bir gün kendime dönerim diye.

Birkaç gün boyunca hiçbir şey yapmadan okulun çevresinde dolaştı. Elinde tuttuğu defter artık sadece bir yazı yığını değil, bir tür kaybolmuşluğun arşivi gibiydi. Sayfalar arasında ilerledikçe, yazının sesi gitgide daha belirginleşiyor, onu yazanın silueti daha görünür hâle geliyordu. Sanki satırlar arasında yürüyen biri vardı da, her harfte hafifçe nefes alıyordu.

Bir sabah erken saatlerde, okulun bahçesinde yürürken, bir görevlinin rastgele söylediği bir cümle aklında yankılandı:

"Burada bazen öğretmenler odasının hemen yanındaki arşivden eski evraklar çıkar... Hele ki birinci olan çocuklar, mezunlar, hep kayıtlarda olur."

Kulağı bu cümleye takıldı. Görevli çoktan başka bir tarafa yürümüş, kapıyı kilitlemişti. Ama o cümle zihninde ağır ağır yankılandı.

Birinci olan çocuklar...

Birinci...

O an içinden bir his geçti, öyle bir histi ki, sanki içeride hâlâ bir şey bekliyordu. Bekleyen sadece bir belge değil, yıllar önce kaydedilmiş bir tanıklık gibiydi. Hemen içeri girmek gibi bir niyeti yoktu; hatta içeri girip girmemek arasında uzun süre kararsız kaldı. Okulun taş duvarlarına yaslanıp güneşin yavaşça yükselişini izledi. Zihni başka yıllara çekiliyordu.

Sonra, kararlılıkla, ağır adımlarla binaya yöneldi. Okulun koridorları yıllar önce gördüğü o hayali sessizliğini hâlâ koruyordu. Arşiv odasının önüne geldiğinde durdu. Kapı açıktı. İçeriden eski dosya kokuları yükseliyor, raflar arasında yıllar süzülüyordu. Tozlu klasörler, etiketleri silinmiş kutular, isimleri unutulmuş belgeler vardı orada. Ama her şeyde bir iz vardı.

Elini yavaşça bir raftaki dosyaya uzattı. Sayfalar arasında ilerlerken, gözleri tanıdık bir başlığa takıldı.

"Okul Birincisi – Mezuniyet Yılı: ..."

Ve hemen altında bir isim. O ismi daha önce bir yerde okumuştı, ya da sadece sezmişti.

İsim: **Berkay Alay**.

Bu isim, defterin içinde hiç geçmemişti. Ama anlatının her satırında dolaşan kişiydi o. Gözleri o isme takılı kaldı. Parmak uçlarıyla dosyayı çektiğinde içinden birkaç belge düştü. Not çizelgeleri, bazı okul içi yazışmalar... Ama en önemlisi, arkası sararmış bir zarftı. Üzerinde bir yazı yoktu. Açtı.

Zarfın içinden bir fotoğraf çıktı. Gömlekli, kravatlı bir genç çocuk, okul bahçesinin köşesinde duruyor, arka planda bahar dalları hafifçe esiyordu. Yüzünde belirgin bir gülümseme yoktu ama gözlerinde bir

tür sonsuzluk vardı — ne tam hüznün, ne de sevinç. Sadece bakıyordu.

O bakış, anlatıcının içine işledi. Fotoğrafın arkasına çevirdiğinde, kurşun kalemle yazılmış tek bir cümle vardı:

“Bu fotoğraf, gözlerimi yere indirmeden bakabildiğim tek andı.”

İçini bir titreme kapladı. Artık anlatılan sadece eski bir okul birincisinin hikâyesi değil, unutulmuş bir bakışın, yerini sessizliğe bırakan bir varoluşun izleriydi.

Ve o an karar verdi. Bu hikâye tamamlanmalıydı. Sadece belgelerle değil, satır aralarında kalan sessizlikle de.

Defterin yazarı kimseydi, onun geçmişi sadece okul koridorlarında değil, aynı zamanda bakışlarda ve suskunluklarda da gizliydi.

Şimdi anlatıcı, o fotoğrafı defterin arasına yerleştirdi. Dosyaları özenle yerine koydu. Ve yavaş adımlarla dışarı çıktı.

O sabah, hayatın içinde bir şey değişmişti.

Sanki artık sadece geçmişi okuyacak biri değil, geçmişle konuşacak biri olmuştu.

Defteri elime aldığımda kapağı biraz sertti. Kırılmamış bir sessizlik gibi... Sanki yıllar boyunca bir çekmeceye usulca konulmuş, kimsenin el sürmediği, kimsenin izinsiz açmaya cesaret edemediği bir iç dünya gibi...

Sayfaları yavaşça çevirdim. Bazıları sararmıştı. Kimi köşeleri kıvrılmış, bazı satır aralarına bir zamanlar bırakılmış bir iz gibi — küçük lekeler, solmuş kalem darbeleri...

Ve en başta, sol üst köşede silikçe yazılmış bir tarih vardı.

Tarihin hemen altına ilıştırılmış tek bir cümle:

“Buraya kadar geldinse, beni anlamak için değil... beni duymak için oku.”

Bir süre gözlerim bu satırda kaldı.

Cümleyi ezberlemedim.

Ama içimde bir yer, onu unutamayacağını o anda anladı.

Sonra defterin içindeki ilk paragrafa indim. Yazı karakteri düzgün, yer yer aceleyle yazılmış satırlar... Ama kelimeler ağırdı. Kimi yerlerde kalem bastırılmıştı, kimi yerlerde neredeyse görünmeyecek kadar silikleşmişti.

Bu, duyguların iniş çıkışı gibiydi.

Ve okumaya başladım...

“İlk yılım...

Kalabalık bir sessizliğin içine girdiğim günü hatırlıyorum.

İnsan bazen girdiği kapıdan çok, arkasında bıraktığı gölgeleri hatırlar.

Okulun koridorları temizdi. Duvarlar beyaz, ama içimi üşüten bir beyaz.

Sınıfa ilk adım attığımda, sıraların düzeni bir labirent gibi geldi bana.

Nereye oturursam oturayım, hep en arka sırada kalacakmışım gibi hissettim.

Ama yine de en öne geçtim. Duvara yakın, pencereye uzak...

Orası, bir şeylerden kaçanların oturduğu yerdir çünkü.”

Satırları okudukça, sesinin tonunu duyuyordum gibiydim.

Bazı cümlelerde kelimeler uzuyor, bazı satırlarda iç çekişler yankılanıyordu.

Sanki sadece yazmakla kalmamış, yazarken de yaşamıştı.

Ve ben bu defteri okurken sadece onun yıllar öncesini değil, kendi şimdinde de bir yolculuğa çıkıyordum.

Kendime ait olmayan bir geçmişin içine bu kadar yakından bakmak...

İnsanı biraz utandırıyor.

Biraz da yaralıyor.

Defterin sayfaları arasında ilerledikçe, o ilk yılın nasıl şekillendiğini anlatıyordu.

Derslerden çok, insanların göz hareketlerini anlatıyordu.

Öğretmen seslerinin tonlarını...

Bazı arkadaşların bakışlarını...

Tenefüslerde sessizce yürümelerini...

Bir yerde şöyle yazmıştı:

“Tenefüslerde gülüşenler, ders zili çalınca susar.

Ama ben hep tam tersiyim.

Zil çalınca içimden bir şey konuşmaya başlar.

Kimse duymaz, ama ben hep dinlerim.”

Bu satırın altını kurşun kalemle çizmişti.

Yanına ufak bir tarih ve sadece bir harf koymuş: “D.”

Kim olduğunu bilmiyordum. Belki bir kişi...

Belki de bir duygu...

Sayfaları çevirmeye devam ettim. Her biri, başka bir mevsim gibiydi.

Zamanın ilerleyişi, değişen hava gibi sayfalara yansımıştı.

Ve ben, her satırda biraz daha fazla içine giriyordum.

O gün okul bahçesi her zamanki gibi rüzgârlıydı.

Yapraklar çevre duvarının kıvrımlarında sürüklenirken, herkes sınıfa dağılmıştı.

Ama o kalmıştı.

Bir şeyin eksik olduğu günlerde, teneffüs süresi hep daha uzun gelir insana.

Sanki zaman, suskunluğunu uzatmak ister gibi ağırlaşır.

Kalın ceketinin cebinde buruşturulmuş bir kâğıt vardı.

O kâğıt, günler önce alıp hiç okumadığı bir sınav sonuç kağıdıydı.

Sadece rakam değil, kendine dair bir cevap arıyordu içinde.

Ama o gün sınıfa girerken arkadaşlarından biri bağırıyordu:

“Berkay sıfır almış!”

Bir kahkaha çalınmıştı sınıfın içine.

Yüksek sesli, dalga geçen bir kahkaha değil — alttan alta kıskançlık taşıyan bir kahkahaydı bu.

O, her zamanki gibi cevap vermemişti.

Ama yüzüne dikkatlice bakan biri, o anda gözlerinin içine dolan sessizliği fark ederdi.

Sınıfa girmemişti hemen.

Kapı önünde biraz beklemişti.

Ve sonra o öğretmen gelmişti.
Sert biri değildi. Ama yorgundu. Yorgun insanların gözlerinde tuhaf bir anlayış olur.

Göz göze geldiklerinde, hoca durmuştu.
Yavaşça başını eğmişti:

“Berkay... senin notun sıfır değil. Kim dedi onu?”

Kalabalık sessizleşmişti.
Küçük bir yanlış anlaşılma, küçük bir kahkaha...
Ama onun içinde koca bir gün yankılanmıştı.
Sadece not değildi mesele.
Yanlış anlaşılma, bazen insanı en çok orada kırar: doğruyu haykıramadığı anlarda.

Ders başlamıştı.
Ama onun zihni hâlâ bahçedeydi.

Ve işte o günün sonuna doğru, deftere yazdığı şu satır vardı:

“İnsan bazı cümleleri kendine bile kuramaz.
Hele ki herkesin arasında, sustuğun yerin seni anlatmasına izin veriyorsan...
Bir gün biri gelir, sadece gözlerine bakar ve ‘sen ağlama’ der.
O kişiye teşekkür edemezsin.
Çünkü tam o anda, ilk kez ağlamak istemişsindir.”

O sayfanın köşesi kıvrıktı.
Sanki o günü diğerlerinden ayırmak istemişti.
Kendine sessiz bir işaret bırakmıştı.

Defterin bir başka kısmında o günün ardından geçen bir öğleden bahsediyordu.
Sınıfta herkes gitmiş, öğretmen masasının yanında yalnız kalmıştı.
Hoca küçük bir pasta çıkarmış, “Al bir çatal da sen ye,” demişti.
İkisi de konuşmamıştı fazla.
Saat beşe kadar sınıfta oturmuşlardı.
Bir masa, iki sandalye ve bir pencere — dışarıda hiçbir şey olmuyordu belki ama o sınıfta, onun zihninde çok şey yaşanıyordu.

“Bazı insanlar cümlelerle değil, susarak öğretiyor.
Ve bazı dersler, müfredatla değil, insan olmakla ilgili.”

Bu satırda kalem izi biraz daha ağırdı.
Defterin sayfası altına kadar kazınmıştı neredeyse.
Bir şeyi dile getirmemişti belki ama hissettirmişti.

Ve artık anlıyordum...
Bu defter, bir okulun değil, bir hayatın en sessiz yeriymiş.
Kimseye gösterilmeyen, kimseye okunmayan o içte kalan kısımlar...
Ve ben, bu satırlarla birlikte onun sessizliğine misafir oluyordum.

Okuldan her çıkışı, günün bir sınavı daha biter gibi yaşırdı.

Kimi zaman koridorda, sınıfın pencere kenarındaki soğuk kaloriferin dibinde düşünürken kalırdı aklı.

Ama asıl sessizlik, eve dönerken başlardı.

Ayakkabılar çamurlanmasın diye kaldırıma yanaşmadan yürürdü.

Gömleğinin düğmeleri kapalı, kravatı gevşek ama düzensiz durmazdı hiç.

Gözlerini yere değil, biraz ilerideki bir noktaya sabitlerdi.

Sanki her adımında bir soru düşünür gibi...

“Bugün neyim eksikti?”

Eve yaklaştığında, kapı önündeki basamakta bazen dedesinin sesini duyardı.

“İyi dersler oğlum. Hadi dinlen biraz, sonra konuşuruz.”

Cümle hep buydu.

Ama sesin tonu her gün biraz daha başka olurdu.

Bazen üzgün, bazen kaygılı, bazen de sessiz bir gururla söylenmiş.

Ayakkabılarını çıkarırken, kafasında hâlâ günün soruları olurdu.

Yanlış yaptığı bir işlem, eksik kaldığı bir cevap, ya da teneffüste duyduğu bir kelime...

O kelime, onu saatlerce düşündürebilirdi.

Odasına girdiğinde, yatağın ucuna oturur ve çantasını yere bırakırdı.

Her zaman aynı şekilde...

Çantanın fermuarı yarım açık, içinde eğrilmiş defterler ve ezilmiş ekmek kırıntıları...

Ders tekrarlarını akşamdan yapardı.

Bazen koridorda duyduğu sesler, odasına sızardı.

Ama o seslerin hiçbiri, içindeki soruları bastıramazdı.

Birkaç kitap vardı başucunda.

Bazıları sadece kapağı açılmış, bazıları ise sayfa kenarları kıvrılmış...

Notlar karalanmış.

Ama asıl notlar yazılmamıştı.

Yani içindekiler.

Bir gün, defterin arka kapağında şöyle bir cümle vardı:

“Bazen insan, sesini değil, izini bırakmak ister odanın duvarında.

Çünkü bazı suskunluklar, anlatmaktan daha çok şey söyler.”

Dedesıyla olan akşam yemekleri sessiz geçerdi.

Çatalın tabağa her dokunuşu bir saat gibi işlerdi.

Konuşmazlardı fazla.

Ama bazen dedesi bir şey anlatırdı, eski günlerden.

O da başını hafifçe eğip dinlerdi.

Ne anladığını sormazdı kimse.

Yemekten sonra bazen balkona çıkar, Rize'nin o serin, tuzlu havasını içine çekerdi.

Gökyüzü her zamanki gibi gri.

Ama onun gözünde o gri bile derindi.
Çünkü o gri, bir zaman sonra her şeyin rengi olmuştu.

O gün koridorda nöbetçiydim. Sabah, ayazla karışık bir serinlik duvarlardan sızıyordu. Henüz okul tamamen uyanmamış, öğrenciler sınıflarına dağılmadan önceki o yarı sessiz kalabalık, taş zeminde yankılanan adımlarla içimde bir şeyleri kıpırdatmıştı. Elimde, bir önceki gün çantama iliştirdiğim kitabım vardı. Sayfaları sararmıştı, kapağı hafifçe kıvrılmış... ama kokusu yerli yerindeydi: biraz mürekkep, biraz da geçmişin unutulmuş rutubeti. *Sherlock Holmes*. Bu ismi daha önce bir dosyada değil, bir sesin içinde duymuştum sanki. Belki bir öğretmen ağzından, belki bir arkadaş fısıltısından... ama o gün, ilk kez yalnızca kendi içimde duydum onu.

Kalın ceketimin cebinde ellerimi gizleyerek yürüdüm koridorda. Sınıf kapıları aralıktı, bazı öğretmenler henüz gelmemişti. Göz ucuyla içeri bakan öğrenciler birbirine göz kırparken, ben kendime ait olan küçük bir köşeyi bulmuştum: koridorun sonunda, cam kenarında bir bank. Oturdum. Omzum duvara değdiğinde, içeriden bir öğretmenin sesi çalındı kulağıma — kim bilir hangi paragrafı okuyorlardı içerde; dışarıdan yalnızca ton kalıyordu bana, kelimeler değil. Sonra kitabı açtım.

İlk satırlarda gözüm değil, zihnim geziniyordu. Holmes'un sessizliği, Watson'ın tereddütlü soruları, Londra sokaklarının griliği... Ve o anda fark ettim ki, sadece bir dedektifin izini değil, kendi içimde de bir iz sürüyordum. Gözlerim satırları değil, satırların altındaki yalnızlığı okuyordu. Çünkü sessizliğin ortasında — herkesin geçip gittiği o koridorda — ben bir sır taşıyordum içimde. Ve belki de Holmes, bu sırrın izini sürmem için değil, onu kabul etmem için gelmişti yanıma. Herkesin gözden kaçırdığı ipuçları gibi, ben de sınıfın en köşesinde kalmış bir sayfaydım. Kimsenin tam okumadığı, ama içi dolu bir sayfa.

Zil çaldı. Öğrenciler sınıflarına döndü. Ben, kitabı kapattım. Ama içimde bir defter daha açılmıştı. Sayfalarını çevirmeye henüz cesaret edemediğim, ama adını o gün koyduğum bir defter: “Mazide Kalan.”

Zil sesiyle koridorun kalabalığı yeniden dağılırken, kitap elimde hâlâ açıktı. Ama artık satırları okumuyordum. Düşünüyordum. Holmes'un çözdüğü her vak'a, benim içimde çözülmeden duran bir şeye çarpıyor, sonra sessizce geri dönüyordu. Sanki her sayfa, bana kendi hayatımdan bir iz sürmeyi öğütüyordu — ama dışarıdan görünüşe göre, ben sadece bir öğrenciydim. Nöbetçiydim. Duvardaki saat tik tak sesleriyle ilerliyor, arada bir geçen öğretmenler başıyla selam veriyordu. Kimisi “Okuyor musun hâlâ?” diye gülümsüyordu, kimisi fark etmiyordu bile.

Oysa o gün, sınıfın içi değil dışı daha anlamlıydı. Sınıf, bildiğim derslerle doluydu; ama koridor, bilmediğim hayatlarla. Ayakkabıların iz bıraktığı yerlerde, sanki eski yıllardan kalma hayaletler dolaşıyordu. Belki birkaç yıl önce buradan geçen biri, şimdi bambaşka bir şehirdeydi; belki bir öğretmen, bir gün bu bankta oturup karar vermişti geleceğine... Her şey mümkündü. Ve bu ihtimallerin ortasında, ben, duvara yaslanmış bir çocuk olarak kalıyordum. Büyümek, kitapların arasından değil, bu sessizliğin içinden geçerek oluyordu sanki.

Öğleye doğru, koridordaki ışık biraz daha yumuşadı. Güneş camdan içeri süzülürken, kitabı kapattım. Sherlock'un son cümlesi hâlâ kulaklarımdaydı: “Küçük detaylar, her zaman gerçeği açığa çıkarır.” Bu cümleyi yavaşça tekrarlardım içimden. Ve düşündüm... Benim küçük detaylarım neydi? Hangi sessizliğim bir ipucu taşıyordu? Hangi bakış, hangi suskunluk bir hikâyeye açılıyordu?

Sonra, nöbet defterine ismimi yazdım. Dönüp son kez koridora baktım. Belki o gün hiçbir şey olmamış gibi görünüyordu dışarıdan. Ama içimde, bir dönem başlamıştı. Anlatılamayanların, anlatılmadan biriktiği o dönem.

Nöbet defterine adımı yazarken içimden geçenleri kimse bilmiyordu. Oysa o küçük kutucuk, sadece bir isim ve bir tarih değildi. O an, dışarıdan sıradan bir gün gibi görünse de, içimde anlamı büyüyen bir not bırakıyordum kendime. Bir gün geri dönüp hatırlamak isteyeceğim türden... "İşte burada başlamıştı" diyeceğim bir gün belki. Çünkü o gün, ilk kez bir karakterin izini sürer gibi kendimi takip etmeye başlamıştım. Koridorun duvarlarında yankılanan sessizlik, bir tür iç soruşturmaydı artık. Kimdim ben? Ne susuyordum? Hangi cümleye dönüşmemiş kelimeleri taşıyordum içimde?

O günün akşamı, eve dönerken, hava biraz serindi. Yol boyunca sessizliğim artmıştı sanki, kitapla geçen saatlerin ağırlığı hâlâ omuzlarımdaydı. Dedemin sesiyle kendime geldim:

"Hadi içeri, oğlum. Üşüyeceksin."

İçeri girdim, ama içimde hâlâ koridordaydım. Kaloriferin sıcaklığı bile o serin düşünceleri eritmeye yetmiyordu. O gece defterime birkaç satır yazdım. 'Bugün koridorda dururken düşündüm...' diye başlayan cümlelerdi bunlar. Sonunu getiremedim. Sanki yazdıkça eksiliyordu anlamı. Oysa ben yazdıkça çoğalacağını sanmıştım.

Bir süre sonra, nöbetçi olmadığım başka günlerde de o köşede durmaya başladım. Sınıfta olmak istemediğim zamanlarda, teneffüs aralarında, hatta bazen zil çaldığında bile birkaç dakika daha oyalanıyordum o duvarın kenarında. Kimse fark etmiyordu. Ya da belki fark ediyorlardı ama sormuyorlardı. Zaten ben de yanıtlayamazdım. Ne diyecektim ki? "Burada bekliyorum çünkü burada bir şey var," mı?

Bir gün, o koridorun ucunda bir silüet belirdi. İlk bakışta tanıdık gelmedi. Oysa tanıdıklığın tarif edilemeyen bir biçimi vardı. Gözlerinin içinde bir soru gizli gibiydi. Elinde tuttuğu defteri, belki yanlışlıkla, belki bilerek yere düşürdü. Eğildi alırken göz göze geldik. O an, yıllar sonra defterin sayfaları çevrilmeye başlandığında bile hatırlanacak bir bakıştı bu. Çünkü sadece bir öğrencinin değil, bir hayatın yönünü değiştirecek kadar sessiz ama derindi.

Ama henüz adını bilmiyordum. Henüz sesini duymamıştım. O, Turuncu Saçlı Kız'dı — ama henüz sadece bir silüetti.

Bazı satırlar öylesine yazılmış gibi görünüyordu. Ama dikkatli bakıldığında, o öylesineliğin ardında gizli bir çöküş vardı. Harfler bazen düzgün, bazen aceleyle dökülmüş, bazen de sanki yazarken duraksanmış gibiydi. Cümleler arasında suskunluklar, kelimelerin arasına gizlenmiş nefes boşlukları...

"Ben bazı cümleleri kendime söyledim. Ama bir gün biri okursa diye bazılarını daha dikkatli kurdum. Ne garip değil mi? Sessiz biri olduğum halde, bir gün konuşmak zorunda kalırım diye yazmayı seçtim."

Bu bir ikilem değildi aslında. İçinden gelen sessizliği, başkasının dış sesine dönüştürme çabasıydı. Herkesin yüksek sesle konuştuğu sınıflarda, o yalnızca tahtadaki cümlelere uzun uzun bakar, sonra defterine bir şeyler çizerdi. Bazen sadece bir kelime. Bazen bir soru. Bazen de kendi kendine yazılmış gibi duran ama içinde tanıklık taşıyan notlar.

Bir başka satırda şöyle yazıyordu:

“Güldüğüm anlarda kimse fark etmiyor. Ama sustuğumda herkes dönüp bakıyor. O yüzden sessizliğimi kıymetli kılmak istiyorum.”

Bu satırlar, bir öğrencinin değil de yıllarca kendi içine gömülmüş bir insanın sesini taşıyordu. Belki bu yüzden bazı yerlerde harfler titriyordu. Bazı cümlelerde ise tuhaf bir direnç vardı — sanki yazar, o an bile utanmıştı yazdıklarından.

Sonraki birkaç paragrafta okul günlerinden bahsediliyordu. Ama bu bahsetme, tarih sırasıyla değil; bir anının, bir kokunun, bir anlık bakışın uyandırdığı hafızayla şekilleniyordu.

Bir öğretmenden şöyle bahsedilmişti:

“Bana hiç bağırmadı. Çünkü ben sessizdim. Ama sessizliğimin nedenini o biliyordu. O yüzden sadece baktı. Bir şey demedi. O bakış bende kaldı. Bazen bir dersin tümünü anlatmaz bir öğretmen; ama bir bakışla seni anlatır.”

Sonraki sayfalarda aynı sessizlik devam ediyordu. Sanki sayfalar konuşmayı reddediyor, yalnızca düşünmeye çağırıyordu. Okudukça büyüyen bir sükunet, ilerledikçe derinleşen bir yalnızlık... Ama bu yalnızlık korkutucu değildi. Aksine, tanıdıktı. Dokunmak istemeyeceğiniz ama varlığına da alışık olduğunuz bir şey gibi...

O günlerden birinde, nöbetçi sırasındayken elime geçen bir kitaptan bahsetmişim. Sherlock Holmes’un bir hikâyesiydi. Okulun sessizliğine yakışır türden; her şeyi gözlemleyerek çözen bir adamın hikâyesi... Belki de bu yüzden sevmiştim. Çünkü ben de konuşmadan anlamaya çalışanlardandım. Çünkü bazı insanlar konuşur ve anlaşılır, bazılarıysa bakar... ve yalnız kalır.

Nöbet sıram, diğer günlere göre daha çok kendimle kaldığım bir zaman olurdu. Koridorun köşesinde, pencereden gelen solgun ışığın altında bir sandalyeye ilişir; bazen etrafa bakar, bazen de kitaplara sığınırdım. Ayak sesleri azalınca sayfa çevirirdim. Sayfa sesleriyle dolan bir koridor... İçimde büyüyen ama dile gelmeyen bir düşünce olurdu hep: “Bir şey olacak, ama kimse duymayacak.”

O kitabın bir yerinde şöyle bir cümle vardı:

“Gerçekler, çoğu zaman ses çıkarmaz. Ama onları fark edenler, bir daha sessiz kalamaz.”

Belki de o gün bugündü. Bütün sessizliğime rağmen fark ettiğim şeylerin içimde kalmaması gereken günlerden biriydi.

Deftere döndüğümde, bazen o anların altına tarih atmadığımı fark ediyorum. Bilerek mi yaptım, yoksa unuttum mu bilmiyorum. Ama bazı duygular tarihsizdir zaten. Onları belirli bir zamana hapsetmek, bazen onlara ihanet etmek gibi gelir insana.

Bir başka sayfada, bir hocamla yaşadığım bir anıdan söz etmişim.

“Ders bitmişti. Herkes çıkmıştı. Sınıf bomboştu. Hoca bilgisayarına bakarken ben bir köşede oturuyordum. Sessizliğin içindeydik. O an, hiçbir şey konuşmadan anlaşabilmenin mümkün olduğunu düşündüm. Sessizlikle de anlatılabilen şeyler olduğunu.”

Bu defter, aslında tüm bu sessizliklerin çevirisi gibiydi. Çünkü herkesin konuştuğu yerlerde ben dinledim. Herkesin güldüğü yerlerde sustum. Ve herkesin unuttuğu yerde yazmaya başladım.

Bir ara defterde şunu yazmışım:

“Dışarıdan bakınca sessiz bir öğrenciyim. Ama içimde dönen fırtınalar var. Kimseye anlatmadığım anılar, söylemediğim pişmanlıklar... Öğretmenlerim sabırlıydı, ben daha da sessiz oldum. Arkadaşlarım gürültülüydü, ben daha da içime kapandım. Belki de bu yüzden deftere yazmak, konuşmaktan daha samimi geldi bana.”

Ve o sayfada kalemin izi biraz daha belirgindi. Sanki yazarken daha güçlü bastırılmış, sanki içindeki bir şey bu satırlarda açığa çıkmak istemişti.

Sonraki sayfada, deftere eğilmiş başımı zihnimde görebiliyorum şimdi. Yazarken bazen içimden kelimeleri mırıldandığımı hatırlıyorum. Sesimin kime gittiğini bilmeden konuşmak gibiydi bu; ne duyan vardı ne de cevap veren. Ama yazarken insan, kelimeleri duymasa da onları hissediyor. O gün de öyleydi. Sayfaya dokunan kalem ucuyla beraber, içimde bir şey de titremişti sanki.

“Bugün yine aynı sıraya oturdum. Duvara en yakın, pencereye en uzak köşe. Sessizlik orada daha kalın bir perde gibi iniyor üstüme. Bazen gözlerim tahtaya bakıyor gibi yapıyor ama zihnim başka yerlerde. Bunu fark eden bir hocam vardı. Dersi anlatırken arada durur, bir süre gözlerime bakar, sonra devam ederdi. Hiçbir şey söylemeden ne kadar şey anlatılabilir ki, diye düşündüm yine. Bazen bakışlar, kalpten kalbe kurulan köprüler gibidir. Kimse geçmese de orada olduklarını bilmek yeter.”

Bir başka gün, teneffüs arasında not aldığım bir anı düşmüş sayfalara:

“Dışarıdan gelen çocuk sesleriyle irkildim. Bahçede oynayan öğrenciler... İçlerinden biri yüksek sesle arkadaşına bağırdı, ‘Haydi koş!’ O an kalem elimden düştü. Neden bilmiyorum ama o iki kelime beni geçmişe götürdü. Belki de ben de bir zamanlar koşmuştum, ama şimdi sadece duruyordum. O yüzden defterime sadece bir cümle yazabildim: ‘Durmuş biri, koşanları anlayamaz.’”

Bu satırların hemen ardından, sol kenara çizilmiş bir küçük ok vardı. O okun ucunda da üç harf: “SHH.”

Birinin ismi değil, ama bir sesin simgesi. Belki sessizliğin ta kendisi.

Yine bir gün, okul çıkışında yürürken gözüme takılan yaşlı bir adamın sırtındaki kamburdan bahsetmişim.

“Omzundaki yükü görüyordum. Belki çuval değil de, yılların ağırlığıydı taşıdığı. Onu izlerken kendi sırtımdaki sessizliği düşündüm. Bazı insanlar çok konuşur ama hiçbir şey taşımazlar. Bazılarıysa susar ama dünyayı sırtında taşır. Ben o ikinci gruptandım.”

Bu cümleden sonra defterde uzun bir boşluk vardı. Sanki bir şey yazılmak istenmiş ama yazılmamış. Sanki bir sessizlik bile fazla gelmiş gibi. Sanki o gün yaşanan şey, kelimeye bile dönüşmemişti.

Ve sonra bir cümle:

“Bazı notlar, sırf sessiz kalınmasın diye alınır.”

Bugün bahçeye hiç çıkmadım. Kaloriferin hemen yanındaki sırada kaldım teneffüs boyunca. Sınıf sessizdi. Herkes bir yerlere dağılmıştı. O sessizlikte, kalorifere en yakın yerdeki o köşeye yaslandım. Elimde kitap yoktu bu sefer. Sadece boş bir sayfaya baktım. Bazen en çok dolan şeyler, en boş sayfalardan taşar.

Kalemim cebimdeydi. Çıkardım. Yazacak bir şeyim yoktu, ama yine de yazdım. “Bugün hiç kimseyle göz göze gelmedim,” dedim. Sonra bir satır boşluk bıraktım. “Ama kendimle kaç kez göz göze geldim,

hatırlamıyorum.”

Sonra ders başladı. Hoca tahtaya bir şeyler yazdı. Kelimeler değil de, çizgilerdi bu sefer. Teknik bir çizim. Elime cetveli alınca, çizgilerin dilini yeniden hatırladım. Her çizgi, bir sabırdı. Her ölçü, bir sükûnet. Yanımdaki çocuk cetvelini unuttuğu için benimkini istedi. Verdikten sonra elim boş kaldı, ama aklım hâlâ çizgilerdeydi. O an yazdım:

“Kimi zaman bir cetvel, bir kalemden daha çok şey çizer insanın içine.”

Öğle arasında dışarıda yürüyen birini gördüm. Koşmuyordu, yürüyordu sadece. Ama öyle bir yürüyüş ki... Sanki bir yere yetişmeye değil, bir şeyden kaçmaya çalışıyordu. Arkamı döndüm, onu izledim. Sonra defterime döndüm.

“İnsan bazen gideceği yeri bilmez, ama yine de yürür. Yürümek de bir cevap olabilir.”

Bir başka sayfada eski bir anı:

“Koridordaki o nöbet gününde, elimde Holmes kitabı vardı. Sayfaların arasında, gerçek hayattan daha keskin gözlemler buluyordum. Sanki o an sınıfın sessizliği, koridorun kokusu, kitabın içindeki Londra sokaklarına karışmıştı. Sayfayı çevirirken kendi gölgemi takip ediyormuşum gibi hissediyordum. Ve belki de o gölge, ben değildim.”

Defterin bu kısmında yazı hafifçe dağılmış, sanki yazan kişi kalemi bırakmakla bırakmamak arasında tereddüt etmiş. Ama sonunda bir cümle daha eklenmiş:

“Bir gölgeye dönüşmeden önce, kim olduğunu hatırlamak gerek.”

Ders arasında öğretmen masasına yakın bir yerde oturuyordum. Kalorifer hâlâ tıkırtılarla çalışıyordu, içimi ısıtan şey o değildi ama. Masanın üzerinde unutulmuş birkaç kâğıt vardı. Hoca dışarı çıkmıştı. Elimi uzatmadım. Sadece baktım. Bazen bir sayfaya dokunmadan da okunur insan. Bilirim.

Yanımdaki sıra boştaydı. Her zamanki gibi. Kimse özellikle yanıma oturmazdı zaten. Otursalar da çok konuşmazdık. Ama bu sessizliğin içinde yadırganacak bir şey yoktu. Aksine, ben bu sessizlikle anlaşırdım. Kalabalık içindeki en derin dostluğumdu bu.

O gün akşamüzeri eve geldiğimde defteri yeniden açtım. Aynı sayfaya uzun süre baktım. Elimde kalem vardı ama yazmak için değil, sadece tutmak için. Bir şeyi tutmak bazen yazmaktan daha çok şey anlatır.

O sayfaya şunu ekledim:

“İnsan yalnızlıktan korkmaz. Korktuğu şey, yalnızlığın içinde unutulmak.”

Pencereden dışarı bakarken okulun bahçesini düşündüm. Sabah ayak izlerim ıslak toprakta kalmış mıydı bilmiyorum. Ama o izler, artık sadece bana ait değildi. Her geçen günle birlikte, birileri onları siliyor, yerlerine kendi izlerini bırakıyordu.

Bir başka gün, bir başka derste, hocamız tahtaya bir kelime yazdı: “Hidrolik.” Sınıf sessizdi. Herkes anlamaya çalışıyordu. Oysa ben kelimenin ne anlama geldiğinden çok, nasıl yazıldığına takılmıştım. Harfler bazen anlamdan daha çok iz bırakır zihinde.

Yanı başımdaki deftere usulca yazdım:

“Harflerin şekli, insanın içindeki boşlukları nasıl dolduracağını gösterir.”

Ve o an fark ettim. Ben bu defteri dersler için değil, kendimi unutmayayım diye tutuyordum. Her cümle bir tutunmaydı. Her nokta, bir soluklanma. Ve bu defterde bazı cümleler hiç yazılmadı ama en çok onlar okundu.

Sonraki günlerde öğretmen masasının yanına daha sık oturmaya başladım. Kaloriferin ılık gövdesine yaslanmak sadece bedeni değil, içimde yıllardır donmuş bazı düşünceleri de çözüyor gibiydi. Bir gün, teneffüste sınıfta tek başıyordum. Sessizliği bozan tek şey, dışarıdaki öğrencilerin yankılanan sesleri ve arada bir kaloriferin içinden gelen metalik genleşme sesiydi. O ses bana hep eski bir trenin raylara alışmasını hatırlatırdı, sanki bir yolculuğun başlamasına hazırlanıyor gibi...

Masaya bakarken bir anlığına gözüm cam kenarındaki boşluğa takıldı. Orada, yıllardır değişmeyen çatlak bir boya izi vardı. Her gün gözüm ilişirdi ama o gün, ilk kez gerçekten *gördüm*. Sanki birileri yıllar önce oraya bir anlam bırakmıştı da ben sadece geç kalmıştım.

Ders başladığında, hoca sınıfa geç girdi. Elindeki dosyalar ağırdı. Konuşmadan tahtaya doğru yürüdü. O gün işlediğimiz konu neydi hatırlamıyorum, ama tahtaya yazılan her kelime defterime bambaşka şekilde geçiyordu. Artık ben not tutan bir öğrenci değil, bir zaman arkeoloğuydum. Cümlelerin altına küçük notlar düşüyordum. “Bugün sınıf soğuktu, ama içim ısındı.” ya da “Hocanın sesi yorgundu, ama gözleri sanki bir şey anlatmak ister gibiydi.” gibi. Bunları kimseye göstermiyordum, göstermeye de niyetim yoktu.

Ama belki de yıllar sonra bir gün...

Birileri bu defteri açar, bu cümlelere rastlarsa...

Beni tanımadan tanır, hiç duymadan duyar, hiç dokunmadan hissederd.

Belki de bütün derdim buydu: *Anlatmadan anlaşılma*.

Ders bittiğinde sınıftan en son çıkan ben oldum. Kaloriferin sıcaklığı hâlâ tenimdeydi. Çantamda taşıdığım defter biraz daha ağır geliyordu artık. Çünkü her sayfaya kendimden bir parça bırakıyordum.

Ve kimse fark etmese de... ben sessizce büyüyordum.

Bazı dersler ise sadece bilgi değil, suskunlukla işlenirdi. Özellikle o teknik derslerde... Hocalar tahtaya çizim yaparken sınıfın içi boş bir atölye gibi olurdu. Kalem sesinden başka hiçbir şey duyulmazdı. Çizgiler, eğriler, formüller... Hepsi tahta silinmeden önce var olup sonra yok oluyordu. Ama benim defterimde silinmiyordu hiçbir şey. Çünkü orada yazılanlar, yalnızca dersin değil, günün ağırlığını da taşıyordu.

Bir gün, dersi veren hoca sınıfa bakarak, “Anlayan var mı?” diye sormuştu. Kimse ses çıkarmamıştı. O an, sınıftaki herkesin aynı soruya farklı yerlerden baktığını fark etmiştim. Bazısı konuyu anlamamıştı, bazısı gün boyu zihninden geçenleri. Ben ise o gün kendi içimde sustuğum bir şeyi anlamaya çalışıyordum: İnsan bazen sadece anlamamakla değil, anlatamamakla da yalnız kalıyordu.

Ders sonrası koridora çıktım. Kaloriferin yanındaki pencereden dışarı baktım. Yağmur başlamıştı. Okulun bahçesindeki taşlara vuran yağmur damlaları, birer birer geçmiş i siliyor gibiydi. Her biri bir ayak izini, bir bekleyişi, bir bakışı tutuyordu.

Sınıfa geri döndüğümde sıra arkadaşım yoktu. Sandalyeyi biraz kendime çektim, tam karşıma defterimi koydum. Sayfaları çevirdim. Eski tarihli bir sayfanın köşesinde küçücük bir cümle vardı:

“Bu sınıfta sadece ders işlenmiyor, bazı çocuklar sessizce büyüyor.”

Bunu ne zaman yazdığımı hatırlamıyordum. Ama okudukça içimde bir yer kıpırdadı. Yazıyı okuyan biri, belki benim bir öğrencilik anımı zannedebilirdi. Ama ben o an anlamıştım: O bir anı değil, bir itiraftı.

Zil çaldı. Kalemimi kapattım. Cümle kaldı.

Çantama koymadım, çünkü o cümle artık bende kalmıştı.

Kaloriferin sıcaklığı azalmıştı ama içimde, uzun bir kışa yetecek kadar ısı birikmişti.

Her sabah, okulun demir kapısından geçip de koridordan sınıfa yürürken adımlarım nedense hep aynı ritmi taşırdı. Kalabalık bazen önümde açılırdı, bazen içinden geçerdim ama sınıfa girdiğimde değişmeyen tek şey, oturduğum sıraydı. Kapıyı açınca hemen soldaki ilk sıraya yönelirdim; duvara değil, koridora yakın olan tarafa, orta sıraya bakan köşeye. O yer sanki benimle bir sözleşme yapmıştı: Her gün, aynı saatte, aynı sessizlikle gelecektim. Ve o da beni hep orada bekleyecekti.

Sıramla aramda görünmeyen bir sadakat vardı. Ders başlamadan önce çantamı usulca yere bırakır, defterimi çıkarır, kalemimi önüme koyar; sonra başımı hafif yana eğip camdan dışarı bakardım. Belki de o birkaç dakikalık bekleyiş, bir günün içindeki en gerçek andı. Her şey o kısacık sürede olurdu: bir düşünce gelir, sonra geçer; bazen bir hatıra belirir, bazen sadece sessizlik dolanırdı zihnimde. Ama hepsi kalemime iz bırakırdı. O yüzden çoğu zaman notlarımın köşelerinde, kimsenin anlamadığı küçük işaretler, yarım cümleler, hayal kırıklıklarıyla örtülü satırlar olurdu.

Sınıf yavaşça dolardı. Ayak sesleri, sandalyelerin sürtünmesi, açılan defterlerin tırtılı gibi sesi... Ama ben bunların hepsini geriden izlerdim, o köşeden. Belki de o yüzden, kendimi hep biraz sınıfın dışındaymışım gibi hissederdim. Sanki orada bulunmam gerekiyordu ama aslında oraya ait değildim. Bu duygu, yıllar içinde yerini daha derin bir şeye bıraktı: kabullenilmiş bir yabancılık. Kimsenin dışlamadığı ama kimsenin tam anlamadığı bir sessizlikti bu.

Zamanla sınıftaki eşyalar bile arkadaş gibi olmaya başlamıştı. Masanın üstündeki çizikler, sıraların altına gizlenmiş isimler, kalem kutumun kenarına kazıdığım harfler... Hepsi tanıdık. Ve ben her gün, o sıraya oturduğumda, sanki kendi iç dünyama yeniden giriyordum. Dışarıdan sessiz, içerden kalabalık bir dünya.

Bazen öğretmenler sınıfa girer girmez göz ucuyla beni süzerdi. Ne yapacağımı bilirlerdi: dersi takip eder, notumu tutar, gerektiğinde elimi kaldırırdım. Ama ders biterken ya da konu biraz uzaklaştığında, gözlerim sınıfın camına kayar, dışarıdaki rüzgarın nasıl estiğine bakardım. Herkes tahta ile meşgulken, ben uzaklarda bir şeyin peşinden yürüyordum.

O yıllarda, herkesin görünür başarıları olurdu: alınan notlar, kazanılan yarışmalar, övgüler. Benim başarımsa görünmeyendi. Kimsenin duymadığı bir düşünceyi tamamlayabilmek, anlamını kimsenin bilmediği bir satırı deftere yazmak, bir öğretmenin gözlerinde bir anlığına duraksamak. İşte bunlar bana ait olan zaferlerdi.

Ve her sabah, aynı sıraya otururken içimden tek bir cümle geçerdi: "Bugün de aynı sessizliğin içinden geçeceğim." Çünkü bazı insanlar konuşarak anlatmaz kendini. Onlar sadece... otururlar. Ve bir gün, arkalarında bir defter bırakırlar.

Sıralar yavaş yavaş dolarken, kalabalık hiç değişmeyen bir uğultuyla sınıfa yayılıyordu. O ise hep aynı yerdeydi. Kapıdan girince hemen solda, ilk sıranın orta tarafa bakan yanında. Ne tam duvara yaslanmıştı ne de tüm sınıfa karşı açıktaydı; tam arada, görünmeyen bir çizginin üstünde oturuyordu. Kalemni parmaklarının arasında çevirirken, sesler uzaklaşıyor, bir şeyler zihninde yer değiştiriyordu. Her gün biraz daha içine çekiliyordu bu ritüelin. Öğretmenin sınıfa adım atışından önce duyduğu ayak sesleri bile, içindeki zamanı geriye sarıyordu sanki.

Defterini açtı. Sayfanın üst köşesinde tarih vardı; ama tarih atmak, bugünü değil, anıyı mühürlemektir onun için. Yazılar yine küçük başlamıştı, sonra hafifçe büyümüş, bazı yerlerde aceleye gelmiş gibi savrulmuştu harfler. Bir satırda duraksadı: “Bugün kendime bir söz verdim. Konuşmasam da anlatacağım.” Sayfaların arasında sadece ders notları değil, sessiz bir yolculuk vardı. Her ders arasında kalan birkaç dakikada, bazen bir cümle, bazen sadece bir kelime yazmıştı. O kelimeler şimdi birbirine bağlanmaya başlamıştı.

Sınıf sessizleşti. Öğretmenin sesi duyulduğunda, o çoktan defteri kapatmıştı. Ama içindeki yazı bitmemişti. O günün dersini değil, o günün sessizliğini dinliyordu artık.

Sınıfın içinde öğretmenin sesi dalgalanıyor, beyaz tahtada kayıp giden siyah kalem izleri silinip silinip yeniden yazılıyordu. Ama onun bakışları, tahtaya değil, sırasının ucuna bırakılmış yarım bir düşüncedeydi. Kalemni elinde çeviriyor, mürekkebi akmamış bir cümleyi kafasında tamamlamaya çalışıyordu. Defterin kenarına yazdığı küçücük bir not gözünün ucundaydı: “*Görünmeyen bir şey anlatılır mı?*” Sınıf gürültülüydü ama o cümle, bütün o karmaşanın içinde tek başına ayakta duruyordu.

Ona ayrılmış köşede, kapıdan girince sol ilk sıranın ortasına yakın tarafında, her gün aynı yere oturur; her sabah aynı şekilde çantasını açar, defterini çıkarır, kalem kutusunu hafifçe sağa kaydırırdı. Bu hareketlerin hiçbirinin farkında bile değildi belki, ama bir gözlemci olsaydı, onun ne zaman üzgün, ne zaman düşünceli, ne zaman yorgun olduğunu sadece bu küçük alışkanlıkların ritmine bakarak anlayabilirdi.

Ders boyunca pek konuşmazdı. Sadece dikkat ederdi. Öğretmenin yüz ifadesini, arkadaşlarının bakışlarını, hatta dışarıdan gelen aralıklı sesleri bile zihninde bir yerlere kaydederdi. Bazen yanında oturan arkadaşının kalemi yere düşerdi. Eğilir alır, göz göze gelir ama bir kelime bile etmeden geri uzatırdı. Bu sessiz nezaket, onun en görünür tarafıydı.

Ders bittiğinde sınıf hızlıca boşaldı. Ama o yerinden kalkmadı. Bütün sesler dışarı taşarken, o bir süre daha oturmaya devam etti. Defterini çantasına koymadı. Sadece elinde tuttu. Parmak uçlarıyla sayfalarını yokladı; bazı cümlelerin altı çizilmişti, bazıları sanki kendiliğinden silinmiş gibiydi. Sınıfın boşluğunda, beyaz tahtadaki son cümle silinmeden önceki haliyle kalmış gibiydi: “Enerji korunur, ama bazı duygular kaybolur.”

Yavaşça ayağa kalktı. Kaloriferin yanındaki sıraya kısa bir bakış attı. Bir yıl boyunca orada oturmuştu. Şimdi ise orta sıralarda ama aynı köşede oturuyordu. Ne gariptir, insan bazen yer değiştirir ama bazı bakışlar aynı noktaya döner. O boş sırada, bir zamanlar kendisi oturuyordu sanki. Hâlâ oradaydı belki de. Oradan kalkamamış, o yılın içinden çıkamamış bir çocuk gibi.

Kapıya yönelirken sırtında çantasının hafif yükü değil, içinde tuttuğu kelimelerin sessizliği vardı. Çünkü o sessizliği işleyen biriydi. Herkesin konuştuğu yerde susan, ama susarken bile en çok şeyi anlatan biriydi.

Teneffüs zili çaldığında sınıf birden canlandı. Sandalyeler gıcırdadı, ayakkabı sesleri karıştı, koridorun o tanıdık uğultusu yine havayı kapladı. Ama onun için zil, bir başlangıç değil; çoğu zaman bir içe kapanışın işaretiydi. Çantasını toplamadan, yerinden kalkmadan bekledi. Kalabalık dağılsın, sesler silinsin, teneffüs dediğin şey herkesin dışa açıldığı ama onun kendine çekildiği o kısa zaman dilimi olsun diye...

Koridorlara çıktığında ise adımlarını bilerek yavaşlatırdı. Bahçeye çıkan geniş camlı kapılara yönelmez, okulun iç avlusunu dolaşırdı. Bazı günler merdiven başlarında durur, bazen nöbetçi öğretmenin dikkatini çekecek kadar uzun kalırdı aynı noktada. Ama kimse ona neden burada duruyorsun demezdi. Çünkü herkes bir şekilde onun böyle olduğunu bilir, ama kimse gerçekten kim olduğunu merak etmezdi.

Bazen elinde bir kitap olurdu. Sherlock Holmes. Hikâyeleri okudukça, bir dedektifin zihnindeki bağlantılar gibi kendi hayatındaki sessiz ipuçlarını da çözmeye çalışırdı. Özellikle nöbetçi olduğu günlerde, okulun boş koridorları onun için bir sahneye dönüşürdü. Okuduğu cümleler adımlarıyla birleşir, kalbinde küçük yankılar yapardı. Bir adam bir suçun izini sürerken, o da kendi sessizliğinin izlerini arardı; acaba nerede başladım böyle susmaya, hangi gün gözlerimi kaçırmaya başladım diye...

O sırada diğer öğrenciler, bahçede voleybol oynuyor ya da kantin sırasında gülüşüyor olabilirdi. Ama o, sessizliğin kenarlarında gezinmeyi seçerdi. Bazen kaloriferin altındaki sıraya oturur, bazen öğretmen masasının birkaç adım gerisinde, duvara yaslanıp başını tavana çevirirdi. Bu bir durgunluk değil, düşüncenin en derin haliydi. Çünkü konuşmayan biri, bazen her şeyi duyan kişidir.

Bir keresinde, defterine yazdığı bir cümleyi unutmadı: *“Sınıfımda değilim, ama sınıfımın içindeyim.”* Bu çelişkili ama tam yerinde cümle, onun için neredeyse bir kimlik gibiydi. Arkadaşları gülüp geçerken, bazıları ona takılırken —ki çoğu zaman bunu gizlemeyi beceremezlerdi— o hafifçe gülümserdi. Ama bu bir karşılık değil, bir vedaydı sanki. Çünkü içinden geçen her şeyle vedalaşırdı o, daha yaşanmadan.

Sınıfın içinde zaman, herkes için sıradan bir ders saatinden ibaretti belki ama onun için biraz daha farklıydı. Tahtada öğretmen ders anlatıyor, arkadaşları ya yorgunluktan ya da ilgisizlikten gözlerini kaçıırıyordu. O ise masasının içinde başka bir kitap açmıştı — kapağı yıpranmış, kenarları katlanmış bir eser: *Kavgam*. Adolf Hitler’in yazdığı, tarih kitaplarının kenarından bile geçmeye çekinilen bu kitabı, usulca, dikkat çekmeden okuyordu.

Bu merak, bir hayranlıktan değil; bir şeyin neden bu kadar susturulduğunu anlamak içindi. Anlamadan yargılamanın kolaylığına karşı, satır aralarında sorular biriktirmenin inatlıydı belki. Herkesin nefretle baktığı bir ismin, kendi kelimeleriyle nasıl konuştuğunu görmek istemişti.

Tam o sırada sınıfın önünden geçen komutan öğretmen onu fark etti. Bir an durdu, gözlüklerinin ardından baktı, sessizce yaklaştı. Elindeki kitabı gördü, kapağını inceledi. Ardından hiç bağırmadan, hiç öfke göstermeden, yüzünde hafif bir tebessümle sadece şunu söyledi:

— Oğlum, desene sen Yahudi düşmanısın.

Bir kahkaha kopmadı sınıfta. Sadece birkaç bakış çevrildi ona doğru, ama o sessiz kaldı. Ne yalanladı ne onayladı. Kitabı yavaşça kapattı, masasının köşesine koydu. Çünkü bazen en sert

cümleler bile, bir iç savaşı bastıramazdı. İçinde bir şey titredi o an. Belki de ilk kez, merakın yanlış anlaşılabilirliği kadar tehlikeli olduğunu fark etti.

Ama bu da onun lisesiydi işte. Bir gün tebeşirle değil, beyaz tahta kalemıyla yazılan formüllerin arasında kendini kaybediyor; bir başka gün, tarih kitaplarının dışına itilmiş bir düşüncenin içinde boğuluyordu. Kaloriferin yanındaki sırada değil artık, sınıf kapısına en yakın, orta sıradaki yerde oturuyordu. Ama zihni, sıraların arasından çoktan geçmiş, başka çağlara yürüyordu.

O günden sonra sınıfta sadece dersler değil, düşünceler de yankılanır olmuştu. Her sayfa, her kitap, onun için bir başka kapıydı; ama o kapıdan geçerken ardında ne bıraktığını çoğu zaman fark etmezdi. Kimi günler dersi dikkatle dinler, öğretmenin anlattıklarını defterine özenle geçirirdi. Kimi günler ise gözleri tahtaya bakarken aklı çoktan başka bir ülkeye, başka bir yüzyıla gitmiş olurdu.

Masasına koyduğu kitaplar dikkat çekmezdi çoğu zaman. Sayfaları sessizce çevrilir, yalnızca o satırlarla konuşurdu. Kitapları saklamazdı; ama göstermezdi de. Bir alışkanlık haline gelmişti bu: Zihnini korumanın, dünyayı uzaktan izlemenin bir biçimiydi belki de. Çünkü çoğu zaman en çok konuşanlar değil, en çok düşünenler sessizce büyür.

Sınıf kapısından giren her öğretmen, onu hep aynı yerde bulurdu. Kapının hemen solunda, orta sıraya yakın yerde. Sınıf kalabalıklaştığında bile onun bulunduğu köşe sakın kalırdı sanki. O köşeye bir şey sinmişti — belki alışkanlık, belki hatıra, belki de hiç dillendirilmeyen bir anlam.

Bir keresinde öğretmen sınıfta dolaşırken ona yanaşıp şöyle demişti:

— Sen hep burada mısın?

Cevabı gecikmemişti.

— Alışkanlık hocam... Galiba bir defa aynı yere oturunca, insan zamanla kendini de hep orada buluyor.

Öğretmen gülümsemişti. Ama o cümlede sadece alışkanlık değil, bir tür kabulleniş de vardı. İnsan bazen aynı sırada oturur, aynı pencereye bakar, aynı deftere yazar... çünkü başka türlüünü yapmaya cesaret edemez.

İşte o yüzden bu kitap, yalnızca anılarla değil, o anıların geride bıraktığı sessizlikle yazıldı. Bir gün biri gelir de o sıraya oturur, aynı pencereye bakarsa... belki anlar diye. Belki o yüzden, ileride bir gün sen — evet, bu satırları okuyan sen — okula döndüğünde o sırayı arayacaksın. Belki elinde bu kitapla, belki de sadece hatıranla. Ve masa üstüne bırakacağın şey, yalnızca bir kitap değil, geçmişe yazılmış görünmez bir selam olacak.

Kalemle değil, yürekle çizilmiş bir fotoğraf karesi.

Bazı sabahlar okulun kapısından içeri girdiğinde, koridorda yankılanan adımlarına eşlik eden tek şey kaloriferin metalik tıkırtıları olurdu. Henüz herkes gelmemiş, sıralar ısınmaya başlamış, pencere kenarları soğukluğunu korurken içeriye hafif bir buğu çökmüştü. Ve işte tam o anlarda, okul binasının kendi kalbi gibi atan bu sessizlikte, bazı şeyleri fark edebilirdi insan. Kaloriferin yanında duran boş sıralardan biri ona ait gibiydi. Ama o her zaman o sırada oturmazdı — sadece bazı sabahlar, çok erken geldiğinde, dışarıdan gelen soğuğu üzerinden atmak için birkaç dakika...

Sonra sınıfa geçer, her zaman olduğu gibi kapıdan girince soldaki ilk sıranın, duvara değil ortadaki geçişe yakın olan yerine otururdu. Hep aynı yere. Her ders başlamadan önce defterini çıkarır, kalemını düzeltir, sıra arkadaşına sessiz bir selam verir, sonra gözlerini tahtaya dikerdi. Ama gözler bazen sadece bakar, görmezdi.

Öyle günler de olurdu ki, öğretmen sınıfa girmeden önce koridorlarda volta atardı. Bazen yanından geçen biriyle göz göze gelir, ama konuşmazdı. İçinde biriken şeylerin bir dili yoktu henüz. Belki de yazmak, bu yüzden kaçınılmaz olmuştur onun için. Teneffüslerde sessizce yürürken, ders aralarında defterini karıştırırken, bazı satırları tekrar tekrar okurken... yazının değil, o yazının ardındaki yalnızlığın peşindeydi.

Zamanla bazı öğretmenler fark etti onu. Kimi "çok sessizsin" dedi, kimi sadece gözlerinin içine bakarak başını salladı. Ama biri, daha derinden görmüştü onu. O öğretmen, bir gün şöyle demişti:

— Bazı öğrenciler konuşmadan da çok şey anlatır. Sen de onlardan sın galiba.

Bunu duyduğunda bir şey değişmişti içinde. Sessizliğin bile bir dili olduğunu, bazen en çok oradan konuştuğunu anlamıştı. Ve yazdıkları, onun kendiyle konuşma biçimi haline gelmişti. Sayfalar ilerledikçe kelimeler çoğalmıyor, ama derinleşiyordu.

O günlerde, bazı kitapları sınıf nöbetinde okurdu. Özellikle bir tanesi vardı — *Sherlock Holmes*. Koridorun sonunda nöbet tutarken ya da sınıf boşken, kalın kapaklı o kitabın sayfalarını çevirir, dedektifin soğukkanlı zekâsıyla kendi içindeki karmaşayı kıyaslardı. Belki de o yüzden Holmes'un sessizliği ona tanıdık gelmişti. Çünkü bazı insanlar, olayları çözmez; sadece anlamak için bakar.

Yıllar sonra, biri gelip o sıraya oturduğunda... ve masanın üzerinde bu kitabı bulduğunda... sayfalar arasında sadece bir öğrencinin anılarını değil, bir yaşamın iç çekişlerini okuyacaktı.

Ve belki de o sırada — o sessiz köşede — bir gölge gibi belirecek Sherlock'un kendisi değildi.

Ama onun bakışı, çoktan oradaydı.

Bazen sabahları sınıfa girerken herkesin henüz uyanmadığı, okulun hâlâ geceyle gündüz arasında salındığı anlar olurdu. Işıklar yanmış ama sıcaklık tam yerleşmemiş, pencerelerden bakan gözler hâlâ düşlerini sürdürüyordu. O sabah da öyleydi. Ders başlamadan biraz önce kapıyı açtı, içeri adımını attı ve her zamanki yerine, kapının solundaki ilk sıraya — orta geçide yakın olanına — oturdu. Ceketinin düğmesini çözüp dikkatlice sırtını sandalyeye yasladı, defterini çıkardı. Bugün yine not tutacaktı. Ama sadece ders için değil — belki biraz da hayat için.

Sınıf henüz kalabalıklaşmamıştı. Pencereden gelen ışık, tahtanın üzerine eğilmiş birkaç cümle gibi dökülüyordu. O an, içinde bir kıpırtı hissetti. Nedensizce... sanki biri gözlüyormuş gibi.

Ama dönüp bakmadı. Zaten alışmıştı bu duyguya.

Birkaç sıra geriden gelen fısıltılar duyuldu. Birileri gülüyor, biri ayakkabısını yere vuruyor, bir diğeri çantasını masaya atıyordu. Ama o bunları duymuyordu. Kalemî kâğıda değdiğinde, dünya bir parça susardı.

Ve işte o gün, defterin arasında bir şey buldu. Daha önce oraya koymadığına emin olduğu bir sayfa. Kendi el yazısıydı, ama hatırlamıyordu. Belki geçen haftadan kalmaydı. Belki de geçen yıldan. Ama

kelimeler, sanki ilk kez yazılmış gibiydi. Satırların arası boşluk değil, zamanla doluydu.

“Beni en çok sessizliğimle tanıyacaklar. Çünkü konuşmadığım her şey, bir gün bir kelimeye sığınacak.”

Ders zili çaldığında, sınıf dolmuştu. Öğretmen içeri girdi. Ceketini askıya astı, günaydın dedi. Derse geçmeden önce gözleri sınıfta dolaştı. Birkaç tanıdık yüz, birkaç yeni ifade. Ama sonra gözleri onunla buluştu. Başını hafifçe eğdi. O da başını eğdi. Kelimeler yoktu — ama saygı vardı.

O gün ders boyunca yazdıkları, sınıfın çok ötesine uzandı. Bazı kelimeler tahtaya yazıldı, bazılarıysa hiç söylenmeden onun defterine düştü.

Ve kimse bilmezdi... o defterin, bir gün başka biri tarafından okunacağını.

O gün sınıftaki sessizlik sadece bir öğrencinin sessizliği değildi.

Zamanın da dili susmuştu.

Sınıf kapısı her zamanki gibi hafif aralıktı. Artık kimse ilk derse koşarak girmiyordu. Son zamanlarda sıraların üzerindeki defterler bile daha azdı, isimlerin okunmadığı yoklamalarda bazı sandalyeler hep boş kalıyordu. O sabah ben yine yerime oturmuştum, kapıdan girince hemen soldaki ilk sıraya, ama artık duvara yakın değildi yerim. Sınıfın ortasına daha yakındım; her zamanki gibi sessizdim. Kalorifer çalışıyordu ama sıcaklık bir işe yaramıyordu sanki, bazı şeyler donmuştu. Sınıfın içine değil, dışarıdaki bulutlara bakıyordum artık.

O yıl sınıf arkadaşlarımla çoğu kafasında başka yollar çizmişti. Kimisi sınav telaşındaydı, kimisi daha başlamadan pes etmişti. Kimi haftalardır okula gelmiyordu bile. Bir zamanlar ders arasında şakalaştığımız, teneffüste dörtlü grup olup kahkahalara boğulduğumuz arkadaşlar... şimdi yalnızca eski defterlerin arasında ismi kalan notlar gibiydi. Onlardan biri son hafta bana, “Bize kopya verseydin geçerdik,” demişti. Şakayla karışık ama içinde biraz sitem vardı. Cevap veremedim. Belki haklıydı, belki değildi. Ama ben hiçbir zaman bir başkasının yükünü taşımadım. Onlara da yük olmak istemedim.

Derslere hâlâ geliyordum. Öğretmenler, “Sen hâlâ bırakmadın mı bu sınıfı?” der gibi bakıyorlardı. Bazıları içten bir tebessümle, bazılarıysa artık kelimelere ihtiyaç duymadan. Ders ortasında bazen göz göze gelirdik. Özellikle bir tanesi — o gün göz ucuyla not defterine bir şeyler yazdı. Ben adımlı duymadım ama onun beni düşündüğünü hissettim. Sınıfta anlatılan konuların ne olduğu artık pek umurumda değildi. Bildiklerimi zaten deftere yazmışım. Bilmediklerimi de, bir gün birinin anlayacağını umarak saklamışım.

Kalemim daha yavaş yazıyordu artık. Cümlelerin sonuna kadar gitmek, sayfaların kenarını kıvrımadan çevirmek zorlaşıyordu. Neden bilmem, her satır daha çok içime işliyor gibiydi. Belki de bu defteri son defa yazıyordum, ama bunu ancak yazmayı bitirdiğimde anlayacaktım. Belki de biri bir gün bu defteri eline alacak, sayfaları sessizce çevirecek, bazı yerlerde duracak, bazı yerlerde kalemi yere bırakacak. Ama o zaman henüz kimse yoktu. Ben sadece yazıyordum. Ve yazdıkça eksiliyordum.

Bazı sabahlar artık erkenden kalkmıyordum. Eskiden kahvaltımı yapar, çantamı hazırlar ve dedemin “Hadi bakalım, Allah zihin açıklığı versin,” diyen sesini duyarak çıkardım evden. Ama şimdi... sabahlar sessizleşmişti. Sanki gün bile benimle birlikte ağır ağır başlıyordu.

Okula gittiğimde bahçede birkaç kişi olurdu. Bahçede volta atanların yüzleri değişmişti ama yürüyüşleri aynıydı. Herkes bir ağırlık taşıyor gibiydi. Eskiden espriler yapanlar şimdi sessizce yanımdan geçip gidiyordu. Ben de artık onlarla aynı şekilde yürüyordum. Ne gülüyor ne de konuşuyordum. Sanki içimde yalnızca bir ses vardı: “*Bitiyor...*”

Sınıfa girdiğimde öğretmen henüz gelmemişti. Cam kenarına oturdum, ama artık dışarıyı izlemek bile fazla geliyordu. Defterimi açtım. Yazacak bir şeyim yoktu aslında, ama ellerim alışkanlıkla kalemi tuttu. Sayfanın köşesine küçük bir nokta koydum. Sonra bir daha. Sonra bir daha. Ve sonra bir cümle yazdım: “*Bazen en çok konuşan şey, bir defterin kapağıdır.*”

İçimde öyle bir suskunluk vardı ki... yazdıklarımın sesini bile duymuyordum. Bu defteri biri bulursa, onu yazarkenki sessizliği anlayabilecek miydi? Yazıların arasında dolanan düşüncelerimi, satır aralarına sıkışmış duygularımı görebilecek miydi? Yoksa sadece bir öğrencinin notları gibi mi bakacaktı?

Belki de bu defteri okuyan kişi... çoktan bir sayfayı katlamıştı bile.

Bir sayfa sonra — hatırlamak istemediğim bir gün vardı. Fizik dersi sonrası, bir arkadaşım yüksek sesle “Berkay sıfır almış!” demişti. Herkesin içinde, yüzüm kızarıırken bir tek ben sessiz kalmıştım. Öğretmen sınıfa girerken hâlâ ağlıyordum. Ama sonra yanıma gelip, “Senin notun sıfır değil ki,” demesiyle o gün bir şeyler değişti. Hocalar bazen sadece ders anlatmazdı; bazıları, seni senden iyi tanırdı. O an, ilk defa bir öğretmenin gözünde *anlaşıldığımı* hissetmiştim.

Yazmaya devam ettim. Her sayfa biraz daha içime kıvrılıyordu. Eskiden yazarken hayal kurardım. Şimdi yazarken vedalaşıyordum. Kelimelerim birer vedaydı, kimi öğretmenlerime, kimi arkadaşlarıma, kimi çocukluğuma...

Bazı günler ders bittiğinde dışarıya çıkmak istemezdim. Bahçedeki kalabalık, gürültü ya da kahkahalar bana yabancılaşmıştı. Bir zamanlar aralarında olduğum insanlar şimdi bana uzaktılar. Ya da belki ben onlara... Bu yabancılık kimden başlamıştı, bilemiyorum. Ama içimde taşıdığım bir şey vardı: anlatılamayan, yalnızca yazılabilen bir şey.

Öğle araları koridorda yürürken, bazen nöbetçi öğretmenle karşılaştırdım. “Nereye böyle Berkay?” diye sorarlardı. Bilmezlerdi ki bir yere gitmiyordum aslında. Sadece zamanın içinde küçük bir mola arıyordum. Belki kaloriferin yanındaki boş sırada bir anlık sığınak bulurdum. Kitabımı açar, okur gibi yapardım. Ama çoğu zaman sadece elimde tutardım, gözlerim başka bir yere daldı. Orada değildim.

Son sene geldiğinde artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını anlamıştım. Öğretmenler yavaş yavaş yerlerini başkalarına bırakıyordu. Didem Hoca’nın yerine Ali Hoca girdiğinde, tahtanın başındaki sesin değiştiğini fark ettim ama sınıftaki sessizliğim aynı kaldı. Sınıf arkadaşlarım da eksilmişti. Eren, Mertcan... artık aramızda değillerdi. Bir gün bahçede gezerken, Eren bana takılmıştı: “Ula oğlum, bize bi’ kopya verseydin geçerdik.” O gülüşle karışık sitemin arkasında aslında bir veda vardı. Ve o günden sonra onları bir daha okulda görememişim.

Deftere döndüm. Sayfalar doldukça, elim ağırlaştı. Anılar arttıkça, yazmak zorlaştı. Sanki her satır, geçmişin içinden bir parça koparıp önüme koyuyordu. Bir keresinde, komutan hocamızın dersinde *Kavgam*’ı okurken yakalandım. Sakinlikle, ama içinde hafif bir gülümsemeyle, “Oğlum, desene sen Yahudi düşmanısın,” demişti. Bu sözü şaka mıydı, uyarı mıydı bilmem ama o anda kitaptan çok bakışlar üzerine ağırlık bırakmıştı. Oysa ben yalnızca merak ediyordum. Tarihi, düşünceyi, o

karanlığı... anlamak istiyordum. Ama bazı meraklar, taşıyana fazladır. Ve bazı kitaplar, sırf okunur diye okunmaz.

Şimdi burada, bu sayfalarda... kelimelerim bazen cesur, bazen utangaç. Bazı şeyleri açıkça yazıyorum. Bazılarını sadece ima ediyorum. Çünkü biliyorum: *bu defteri biri okuyor*. Ve okuyan kişi... belki beni tanıyan biri. Belki çok yakınımnda durmuş biri. Belki... çok daha fazlası.

Okulun son yılı, garip bir acelecilikle değil, içten içe ağırlaşan bir sezgiyle başlamıştı. Sanki herkes bir şeyleri tamamlamak, bir yere varmak zorundaydı ama kimse nereye gideceğini bilmiyordu. O sıralar rehberlik odasında yapılan her konuşma, yıl sonuna bırakılmış sessiz bir veda gibi geliyordu Berkay'a. Birkaç kere çağırılmıştı. Kapının yanında, ahşap kenarlı koltuklardan birine otururken, kendini her zaman biraz gereksiz ama dikkatle izlenen bir karakter gibi hissediyordu. Rehber öğretmenini ona bakar, "Kendini ne kadar hazır hissediyorsun?" diye sorardı. Bu soru her defasında cevapsız kalmazdı ama hiçbir zaman tam olarak da cevaplanamazdı. İçindeki hazırlık hissi, takvimlerde yazılı sınav tarihlerinden çok daha eski bir tarihe dayanıyordu — sanki çocuklukta kaybedilmiş bir yolun haritasıydı o.

İlk zamanlar, cumartesi etütlerine düzenli olarak gitmeye başlamıştı. Okul sessizdi o sabahlar. Koridorlarda yankılanan tek tük ayak sesleri, birazdan açılacak sınıf kapılarının cılız tıklamaları gibi gelirdi. Ve o sınıflardan birinde, Didem Hoca anlatırdı: Paragraf sorularının, metin altı duygularının nasıl çözüleceğini, nasıl bakıldığını değil de nasıl hissedildiğini. Sınıf boş olduğunda, bazen tek başına Didem Hoca'yla kalırdı. Tahtaya çıkmazdı belki ama sayfalar arasında dolaşan kalemler olurdu; birinin soruyu okurken gözlerini kaçırışı, diğerinin ise sessizce anlaması. O sessizlikte, bazen yalnızca bir kelime, bir bakış anlatırdı anlaşılması gerekeni.

Fakat sonra bir şey oldu. Belki zamanın yıpratıcı ritmi, belki beklentilerin görünmez ağırlığı, belki de sadece içsel bir yorgunluk. Gitmemeye başladı. Sabahları uyanır, hazırlanır, ama çıkmazdı evden. Kitaplara uzanır, ama kapağını açmadan bırakırdı. Günler geçtikçe, etütler geçmişte kalmış hatıralara dönüştü. Sanki bir dönem parçasıydılar da şimdi yoktular. Rehberlik odası hâlâ oradaydı, Didem Hoca hâlâ derse giriyordu belki ama Berkay artık o yolları yürümüyordu. Şehirde sessizleşmiş sokaklar gibi, içindeki motivasyon da çekilmişti arka sokaklara.

Ama bu değişimin içindeki en tuhaf şey, kimsenin yüksek sesle sormamasıydı: "Neden gelmiyorsun?" Sanki herkes bir şekilde anlıyordu ya da anlamış gibi yapıyordu. Zaten bazen birinin içsel sessizliği, kelimelerle bozulduğunda anlaşılmaz hâle gelirdi. Ve Berkay, anlaşılamamayı seçmişti belki de, yavaşça ve sessizce.

Belki de bazı vedalar sessizce yaşanmalıydı. Kimseye söylemeden, bir sabah daha gitmemek üzere uyanmalıydı insan. Belki de bazı yolların sonu, ayak izleriyle değil, silinmiş adımlarla belirirdi. Berkay'ın içindeki uğultu da tam böyle bir şeydi. Önce sadece bir iki etütü kaçırmıştı. Başta öğretmenleri yadırgamadı; herkesin bazen yorulabileceğini düşünerek karşıladılar. Ama sonra bir gün geldi, kimse onu o sıralarda görmedi.

Etüt defterine son bir çizik bile atılmamıştı.

Bunu fark eden biri varsa, muhtemelen bir öğretmeni ya da ona sessizce alışan bir arkadaşındı. Fakat kimse bir şey demedi. Belki onun neden gelmediğini anladılar ya da anlamaya çalışmadılar. Zaten o da kendini anlatmak niyetinde değildi. Onu tanımayanlar için bu bir kayboluştu, ama o kendi içinde çoktan veda etmişti.

Bir gün, masasında defterin arka kapağında bir başlık belirdi. Mürekkeple değil, kurşun kalemle yazılmıştı. Bastırmadan. Okunması için eğilmek gerekiyordu.

Kendi Hakkımda Merak Edilenler.

Ve altında sadece birkaç kırık satır vardı.

"Etütlere neden gitmedim..."

Neden defterimi paylaşmadım..."

Neden her teneffüste kitap okudum..."

Neden bazı sorulara cevap vermedim..."

Bu satırların hiçbirinin sonunda bir açıklama yoktu. Çünkü bu cevapların hepsi, o başka bir defterde gizliydi. Beynin Sessiz Fırtınaları adını taşıyan, başka bir yalnızlığın içinde yazılmış bir metinde.

Ama burada — şu an okunan bu defterde — yalnızca sessizlik vardı. Cümlelerin arasında yankılanan sorular, belki de cevaplardan daha fazlasını söylüyordu.

Bir gün daha geçti, kimse sormadı. Sorsalar da cevabını bulamayacaklardı belki. Çünkü Berkay artık, sadece sınıf arkadaşlarından ya da öğretmenlerden uzaklaşmıyordu. Kendi iç sesinden bile geri çekiliyordu bazen. Kapıdan girip sol taraftaki o ilk sıraya oturduğu günleri artık daha çok hatırlıyor, ama gitmiyordu. O sıraya ait olan beden değildi artık, yalnızca anıydı.

Yavaş yavaş, kendini ait hissettiği şeylerden elini çekmeye başladı. Sabah erkenden uyanıp ders çalışmak yerine pencereden dışarı bakar oldu. Sınav yaklaşırken insanlar telaşla tekrar yaparken, o sadece başını yasladığı camda buğuyla şekiller çiziyordu. Ne çizdiğini bilmiyordu belki ama o şekiller, bazen bir gidişin izlerini taşıyordu. Bazen bir vedanın...

Bir öğretmen sordu bir gün:

"Artık eskisi gibi değilsin... Neler oluyor?"

Cevap vermedi. Ama içinden geçen şu cümleydi:

"Eskisi gibi değilim, çünkü artık hiçbir şey eskisi gibi değil."

Bunu o gün deftere yazmadı. Ama birkaç gün sonra, defterin son sayfalarına yakın bir yerde, sessizce yazılmış bir başka satır bulundu:

"Bana sorulan soruların cevabını bilmiyorum. Ama bildiğim tek şey, o cevapların artık kimseyi ilgilendirmediyi."

Sınıf arkadaşları, o kitapları neden yanında taşıdığını merak ederdi. Neden gülümsemeyi unutmuş gibi olduğunu... Neden teneffüslerde herkes bir köşede konuşurken o ya bahçede yürüyordu ya da sırasına kapanıp gözlerini kapatıyordu.

Kimileri ders notlarını istemişti. Vermemişti.

Kimileri ödevin cevabını sormuştu. Paylaşmamıştı.

Bu yüzden kızanlar da olmuştu.

Ama o hiç karşılık vermemişti.

Çünkü o defterde yazılı olmayan bir gerçek vardı:

"Ben sizinle yarışmıyordum. Ben, kendi içimde kaybettiğim bir şeyi bulmaya çalışıyordum."

Ve kimse fark etmedi... O yarışın çoktan dışında kaldığını, çünkü onun mücadelesinin başından beri başkalarıyla değil, kendi geçmişiyle olduğunu.

Kendi Hakkımda Merak Edilenler

Neden son haftalarda etüde gitmedim?

Çünkü zihnim artık derslere değil, suskunluğuma odaklıydı. Bazı sabahlar uyanıyor ama yatağımdan kalkamıyordum. Hangi dersi işleyeceğimizi bilsem de, hangi sayfadan başlayacağımızı tahmin etsem de... içimden gelmiyordu. Bazen, gitmemek gitmekten daha doğru geliyordu.

Neden defterimi paylaşmadım?

Çünkü ben o deftere sadece yazı değil, gözyaşı da dökmüştüm. O notların her biri, yalnız bir akşamın, sabaha kadar süren bir mücadelenin iziydi. Sadece bilgi değil, sessizlik vardı o satırlarda. Ve sessizlik paylaşılmazdı.

Neden ödevin cevabını söylemedim?

Çünkü bazen insanlar sadece cevabı duymak ister, sorunun kendisini düşünmezler. Ben her cevaptan önce, sorunun ne hissettirdiğini anlamaya çalıştım. Kimse bunu sormadı. Herkes cevabın peşindeydi. O yüzden sustum.

Neden hep aynı sırada oturdum?

Çünkü o sıra, benim kendi dünyamı kurduğum yerdi. Kapıya yakın, ama bir adım geride. İnsanların geçip giderken beni fark edebileceği ama dokunamayacağı bir yerdeydim. Orası, gözlerimi kaçırmadan hayattan korunabildiğim tek yerdi.

Neden kitap okuyordum?

Çünkü bazen gerçekleri yaşamak yerine, başka hayatlarda soluklanmak gerekiyordu. Çünkü bazı cümleler, insana dokunur. Ve bazı kelimeler, suskunluğun üzerine bir battaniye gibi serilir. Çünkü bazı kitaplar, insanın içinden geçenleri o bile fark etmeden anlatır.

Ve neden bazı soruların cevabını yazmadım?

Çünkü o soruların cevabı bu deftere değil, başka bir kitaba ait.

Beynin Sessiz Fırtınaları'na.

Sayfa kapanırken hissettiği şey tam olarak hüznün değildi. Ne de şaşkınlık. Daha çok, içinden usulca geçen bir fısıltıydı sanki. Defterin en son sayfası, uzun süredir içini kemiren birçok soruya yanıt vermemişti belki — ama onlara başka bir gözle bakmasını sağlamıştı.

Sessizce elinde tuttuğu defterin kapağını kapattı. Kucağında biraz ağırlık hissetti. Sanki o an, sadece bir yazıyı değil, bir hayatı taşımış gibi ydi parmak uğlarında. Ama tam o anda fark etti — arka kapağa iliştirilmiş ince, katlanmış bir kâğıt vardı. Deftere ait değildi bu; sonradan, belki unutulmasın diye oraya saklanmış bir şeydi.

Parmaklarıyla dikkatlice açtı. Mektup, Berkay'ın günümüzden yazdığı bir nottu.

Ne doğrudan bir hitap içeri yordu, ne de tam anlamıyla bir veda. Ama satır aralarında birikmiş yıllar vardı.

“Bazı cümleler vardır. İnsan onları söylemeden yaşlanır. Ve bazı sorular... sadece susularak cevaplanır.”

Bu cümleyle başlı yordu. Ve devamında, o kitap boyunca anlatılanların dışına taşan bir şey vardı.

Bir boşlukla yüzleşme cesareti. Bir zamanlar çekinilen, şimdi ise kâğıda dökülen bazı gerçekler...

Okurken gözleri buğulandı. Ona yazılmadığını bili yordu. Ama her kelime, doğrudan ona ulaşmış gibi ydi. Sayfanın sonuna gelmişti ki, dışarıdan gelen bir sesle irkildi.

Bir gölge düşmüştü odanın girişine. Kimin olduğunu göremedi. Ama adım sesleri yavaşça yaklaşı yordu. İçindeki tanıdık bir his fısıldadı:

“O olabilir.”

Murphy miydi?

Bir başkası mıydı?

Yoksa... belki de hiç kimse değildi. Ama önemli olan, onun geldiğiydi.

Ve bu defter artık sadece bir hikâye değil, bir çağrı ydı.

Gelen adımlar durdu. Kapının eşiğinde bir sessizlik belirdi. Ne bir isim söylendi, ne de bir selam... ama varlığı, odanın havasını değiştirecek kadar derindi. Turuncu saçlı kız, elindeki mektubu yavaşça katladı. Sanki tüm kelimeler, biraz önce okuduklarından fırlayıp odaya yayılmıştı da şimdi soluyordu onları.

Kafasını kaldırdığında, loş ışığın gerisinde bir siluet vardı. Flulu bir yüz.

Zamanla netleşen, ama bir türlü tam anlaşılamayan bir varlık. Belki Murphy'ydi. Belki o flulu kız.

Belki de çok önceden gelip giden, ama asla gerçekten gitmeyen biriydi. Göz göze geldiler mi, bilinmez. Ama o an, odada kelimelerin susup kalplerin konuştuğu bir bağ kurulmuştu. Ne bir açıklama gereki yordu, ne de bir tanışma. Sadece orada olmaları yetiyordu. Turuncu saçlı kız, defteri kapattı.

Sanki bir ömür süren bir hikâye y son sayfasından değil, en başından anlamış gibi ydi. Ve sonra, hiçbir şey demeden sadece gözlerinde kalan bir iz, dudaklarının kenarında beliren belli belirsiz bir gülümseme yle yerinden kalktı. Adımlarını sessizce attı.

Ve o defter, artık sadece bir hatıra değil...

...yeni bir başlangıcın sesi olmuştu.

Son Not

Bazı soruların cevabını bu defterde aradıysan...

Yanıldığını söyleyemem. Ama eksik okumuş olabilirsin. Çünkü bazı şeyleri hiçbir kitap tam anlatamaz.

Ve bazı hisler... sadece susulduklarında anlaşılır. Bu satırları yazarken, o sıralarda kaç kez oturup kalktığımı hatırlamıyorum. Ama her seferinde kalbimde bir ağırlık, zihnimde bir gölgeyle yazdım. Birileri okusun diye değil, okunduğunda belki bir kişi anlasın diye...

Paylaşmadığım ödevlerin, geri çevirdiğim soruların, gözümde canlandırdığım sessiz hayatların bir nedeni vardı. Belki sen anladın, belki de anlamaman gerekiyordu.

Ama şu kadarını söyleyeyim:

Ben hiçbir şeyi kolay unutmadım ve unutulmamayı da hiç istemedim. Kitabı kapattığında, lütfen sessizce kapat.

Çünkü bazı kitaplar, sonuna gelindiği için değil...

Tamamlandığı için biter.

— Berkay